

לימוד היומי דקהילתנו

שולחן ערוך	ספר המידות	משנה ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוה"ר	יום להודש	יום
כב, כג,	קה-קו	חורה	רכה	לא	י"ג	שבת
כה,	קז-קה	קיא	רכו	לא:	י"ד	א
כו,	קט-קי	קיא:	רכו	לב	ט"ו	ב
כז,	קיא-קכ	קכב	רכה	לב:	ט"ז	ג
כח,	קכב-קכג	קכב:	רכט	לג	י"ז	ד
כט,	קכג-קכד	קכג:	רל	לג:	י"ח	ה
ל, ה,	קכד-קכה	קכה	רלא	לד	י"ט	ו

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

287 | פרשת האזינו | י"ג תשרי תשפ"ג

דבר המערכת

זכינו! זכינו באוצר מופלא ונעלה שאין דוגמתו, ואשר אין כל מלאך ובריה יכולים לשעררו. מלבד עצם הנסיעה לרבינו על ר"ה, סביב הנסיעה לצדיק על ראש השנה הקדוש שלו, אשר העיד בנו ש"אין דבר גדול מזה". קדמו לנסיעה זו חודשים עמוסים ברצונות תפילות זעקות תחנונים והפצרות, ולבסוף קיבלנו את האוצר, כאשר הוא מלווה בכלי קיבול הנשגב של 'טרחה ויגיעה עצומה' שהוא התנאי לקבל המצדיק (ראה ליקוטי מוה"ר תניינא תורה ה').

מה עצום היה קידוש השם, כאשר מאות בחורי ואברכי קהילתנו עוכבו ב'המתן' של יותר משתיים-עשרה שעות בגבולות פולין באישון ליל ובהעדר תנאים מינימליים, לאחר חוסר שינה וטרחת הדרך, אולם כולם האירו וזרחו מגודל קדושת המִתְנָה לה זכו; הלימודים והתפילות בכל עוז, הריקודים הנפלאים, ודיבורי ההתחזקות ללא הרף, הדרך ארץ והרוממות שליוו את הכל, מסירות הנפש להיטלטל למרחק כדי לזכות לטבול לפני התפילה, הסליחות והתחנונים - כל אלו עלו כשלהבת בוערת שהעידה על כוחו של אותו זקן דקדושה שמבעיר בנו אש קודש לקרבה לאלוקים חיים ולהמליכו בכל מצב, בכל פינה, בכל מדרגה, ובכל מציאות, קשה ככל שתהא.

טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון, הגומל לחייבים טובות שגמלנו כל טוב. אין הסבר אנושי איך זכינו למתנה נשגבה שכזו, כל אחד לפי מדרגתו, מעוטי יכולת הפקירו ממונם וגופם, היטלטלו בניכר בתנאים בלתי נסבלים, סבלו ייסורי גוף ונפש למכביר, ובלבד לקיים רצון צדיק ופקודתו. אשרינו, אשרינו, אשרינו! אסור לנו לשכוח גדולת יקרת מתנה זו, נגיל ונשמח בה בכל השנה כולה, והיא בודאי תאיר לנו את הדרך לקבל במלוא חפניים מהצדיק האמת כרצונו הטוב להאיר בנו לנצח.

העורכים

תקות 'זמן שמחתנו'

הצדיק ממשיך בזה את שליחותו וכוחו של משה רבינו שמסר נפשו בעד ישראל לגלות להם אמת עצומה זו לדורות, כי זה יהיה הנסיון במשך שנות הגלות, וכדבריו: "ובזה פעל משה רבינו לדורות, שאפילו כשיתגברו העוונות ויחרב הבית וישראל גְּלָה יִגְלָה מעל אדמתו, כמו שכבר נתקיים שתי פעמים בעוונותינו הרבים, וקץ האחרון סתום ונפלא מאד מעין כל, אף על פי כן **מִצְאוּ צדיקים נוראים גם בעקבות משיח בקץ האחרון ישיגו השגות עצומות מאד ויאירו בישראל כי מלוא כל הארץ כבודו ושאינו שום יאוש בעולם**" (שם, בציעת הפתו, פא).

רבי נתן מעיד שכאשר העולם יקבל אמת זו, יחזור כל העולם לתיקונו, וזה מה שאכן עתיד להיות באחרית הימים בעת התיקון, וכדבריו הבורחים במכתב לבנו: "ואם לא פעלתי כי אם מה שהודעתי לכם שאין שום יאוש בעולם, דיינו. ותדע שכן הוא האמת לאמתו בכל אדם ובכל זמן. ואם היו כל העולם יודעים זאת ומאמינים בזה באמת, כבר היה העולם מתוקן לגמרי! אך לה' הישועה שברבות הימים יידעו הכל זאת" (עלים לתרופה, רמו).

כמובן, שאם זהו 'תיקון העולם', הרי שכנגד זה גם ערוכה עיקר מלחמת היצר וחילותיו, להכניס מורץ ויאוש בלב; אלו הם עיקר חיציו וכלי מלחמתו האיומים, והם הם סיבת כל הנפילות והירידות. שכן: "כל התרחקות רוב העולם מהשם יתברך, ואובדים מה שאובדים חיים נצחיים ואמתיים, רובם ככולם הוא רק מחמת חלישות הדעת, מה שנופלין בדעתם, מחמת שרובם התנסו כמה פעמים שהתחילו קצת בעבודת ה' ואחר כך נפלו למה שנפלו, כל אחד לפי נפילתו רחמנא ליצלקן, ועל ידי זה התייאשו עצמם מלהתחיל עוד, ונדמה בעיניהם שנשתה גבורתם להתחיל עוד מעתה, אבל באמת כל זה הוא מעשה הבעל דבר בעצמו" (ליקו"ה, תפילין ה, ו).

המשך בעמוד י"א

"אני לא מיואש חלילה, אני 'סתם' כך שליו ורגוע, אין לי ציפיות ומשאלות לב בוערות ולא נפילות חזקות מדי, עברנו את ראש השנה ויום הכיפורים ועתה מתחילים ימים של 'סתם'. יום בא ויום הולך, בלי רתיחה מיוחדת, אבל זה לא שאני מיואש חלילה".

האמנם!?

רבינו הקדוש לחם, ולוחם עדיין, בתוקף ועוז נגד המר שבאויבי האדם, הלא הוא: ה'יאוש', מקור הטומאה. הוא זעק בקול גדול "אין יאוש בעולם כלל" והירבה להכניס ולהאיר בלי גבול את הלימוד העמוק הזה לפנימיות הלבבות, כי אין עוד דבר המכעיס את הבורא כמו היאוש. וכפי שרבי נתן משתפך בתפלתו הזכה: "ואל תאמרי נואש לאמור כי עוונותייך אתך ובהם אתה נימוק חס ושלום, ואי אפשר לך עוד לשוב מכסילותך ושטיוותיך, כי עוונותיך עברו ראשך, עד אשר חס ושלום אבד נצחך ותוחלתך. כי זו קשה מן הראשונה, כי מחשבות ורעיונים ובלבולים כאלה, קשים ומזיקים, ומכעיסים את

בוראך, יותר מכל החטאים והעוונות והפשעים שעשית מעודך עד היום הזה!" (ליקוטי תפילות ח"א, ט).

על זה התייגע רבינו הקדוש, ועלה בכל פעם במעלות רמות יותר ולהשגות עצומות יותר, כדי להודיע ולגלות ביתר שאת שאין יאוש בעולם כלל, וכדברי מוהר"נ"ת: "אלו הצדיקים שאינם עומדים לעולם, ועולים בכל פעם יותר ויותר, ומשיגים בכל פעם ביותר גדולתו יתברך, דהיינו גודל חסדיו, על ידי זה זוכים להשיג שאין שום ירידה ונפילה בעולם ואין שום יאוש בעולם כלל, כי משיגים בכל פעם חסדים כאלו שהם עיקר גדולת הבורא, שעל ידי זה הכל יכולין לעלות" (ליקוטי הלכות, תפילין ה, ט).

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

פעם אחת בימי הספוט הקדושים, כְּשֶׁהָקִיף אֶדְוָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ אֶת הַבֵּימָה בְּהַתְרַוֵּג וּמִיָּנִי, רָאוּ אֲנֵשׁוּי אַחֵר כֵּף עַל הַקֶּרֶעַ, בְּמָקוֹם שֶׁהָלַךְ סָבִיב הַבֵּימָה, שֶׁנִּתְלַחַח הַקֶּרֶעַ מֵהַדְּמָעוֹת שֶׁלוֹ, שֶׁשֶּׁפֶר אֶז בָּעַת הַקִּיפּוֹ אֶת הַבֵּימָה.

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את העלוין באימיל מדי שבוע

הדל"ג 5:41 - נין ההמה 6:35 - מוזק"ש 8:46
צאת השבת 6:52 - צאת השבת לר"ת 7:31

זהתקשרו זהת לצדיקים אשרי מי שאוהבם ומתדבק אליהם

יום ההולולא הרביעי ק"ו ע"א - ה"י תשרי תש"ע

הגאולה האחרונה – תכלית הבריאה, תלויה בגאולת יציאת מצרים

הנה ידוע שכל הניסים והנפלאות של כל יום טוב הם זכר ליציאת מצרים, כי מצוה לזכור את הגאולה הראשונה שהוציאנו ה' ממ"ט שערי טומאה, וגם בחפזון - כדי שיזכרו במהרה למעמד הנורא הוד של קבלת התורה, שאז "פנים פנים דָּבַר ה' עִמָּכֶם" (דברים ה', ד), וזהו נס נפלא ונורא מאוד.

אמר הקב"ה:
שני דברים יש
שאני אוהבם
בלבבי באהבה
גמורה, התורה
וישראל. ומי
קודם? אני אומר
ישראל קודמים!

ולמעשה אנו לומדים מזה, כי על כל אחד לדעת ולהכניס למוחו את גאולת יציאת מצרים, היינו שהש"ת יכול להוציא מכל המצרים שעוברים עליו, וגם להאמין תמיד שתהיה גאולה אחרונה, שאז יוציא הש"ת את כלל ישראל כולו מנ' שערי טומאה, ושיהיה לו טוב נצחי ברו"ג, וכמובא בזוה"ק כי הגאולה האחרונה תהיה גדולה יותר מיציאת מצרים, אבל עם כל זאת, שורש הגאולה האחרונה תלויה בגאולה הראשונה.

ההבדל בין "ניסים" ו"נפלאות"

הנה במכילת יש פסוק (טו' טו) "פִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֶרְצָנוּ נִפְלְאוֹת" (הפסוק מתבאר בלק"מ ח"ב תורה פ"ג).

מקרא קודש – הו"ט קורא קדושה

אנו רואים שספרי החסידות מרעישים עולמות על התיקונים הנפלאים שזוכים על ידי ההתדבקות וההתקשרות לצדיקים, באופן גדול ועצום כזה - שזה ממש מעין כל התורה כולה.

והנה כל דבר צריך שיהיה לו מקור בתורה הקדושה, לדעת מהו, אם דאורייתא או דרבנן, וכיצד מתקבל אותו ענין. ענין זה יכול להתבאר בריבוי אופנים. חושבני לבאר זאת באופן הפשוט השווה לכל נפש (כפי שייתאר להלן).

אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו אשר בחר בנו מכל עם ורוממונו מכל לשון וקדשנו במצוותיו, ותתן לנו ה' אלוקינו באהבה את חג הסוכות הזה זמן שמחתנו **מקרא קודש**, ואומר רבינו הק' (לק"מ סי' ד' תניינא) מדוע נקרא הו"ט בשם מקרא קודש, דהו"ט קורא "קודש" - הייליגקייט, הו"ט קורא את ההייליגקייט של כלל ישראל, הו"ט קורא את ההייליגקייט של הו"ט עצמו - "מקדש ישראל והזמנים".

מועדי ישראל תלויים בצדיקים

והנה היום-טוב מגלה גם את גדלות הצדיקים, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ" (ויקרא כג, לו) - "אל תקרי אותם אלא אֲתָם" (ר"ה כד ע"א) - שכל קביעות הו"ט, שאז הוא הו"ט גם בכל העולמות, תלוי בצדיקי הדור (עין ליקוטי מוה"ר"ן תורה קל"ה). ובפרט הו"ט סוכות, כי הרי כל מהות הסוכות הוא על שם ה'ענני הכבוד', שהיה כבודם של ישראל, דעל ידם הראה הש"ת לכל הברואה "פִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ" (דברים לב, ט), - שהש"ת מכבד את כלל ישראל ע"י היקף עננים, כי הרי "בְּכֹד ה' נִרְאָה בְּעָנָן" (שמות טז ט), וכבוד הצדיקים מנהיגי ישראל מתגדל באופן מיוחד.

והנה על הפסוק "מי זאת עלה מן המדבר פתימרות עשן מקטרות מור ולבונה" (שה"ש ג, ה) כתב רש"י, שעמודי הענן והאש עלו גבוה מאוד, כדי שגם בתכלית המרחק יחזו כולם באומה המוקפת בעננים מכל הצדדים, אשר מלוים אותם להיכן שיפנו, ותמהין על גדולת האומה הנפלאה הזאת, ואומרים, מי זאת? כלומר כמה גדולה היא זאת.

ובפרט בחג הסוכות המקושר עם האושפיזין הקדושים, הני אושפיזין עילאין, שהם הז' רועים שעליהם כתב רבינו (לק"מ כב) שהם הכללות של כל מנהיגי הדור. (כך שסוד חג הסוכות נקשר באופן מיוחד עם צדיקי הדור המקושרים אליהם ש"כנ"ל).

מפשטות הפסוק נראה דאיתם הניסים הנפלאים, הגילויים הנוראים והנשגבים, שהיו ביציאת מצרים, יהיו גם בעת הגאולה האחרונה, ואילו כאן אומרים חז"ל שיציאת מצרים תהיה טפילה לעומת הגאולה האחרונה.

וזכרני כי ראיתי פעם ביאור על "ניסים ונפלאות", מהו הפירוש 'ניסים' ומהו 'נפלאות', ש'ניסים' הכוונה שהש"ת משנה את הטבע ליחיד או לרבים למען ישועה שנוקקים לה, וכן כאשר זקוקים פעם נוספת לשינוי הטבע, פועל ה' ישועה נוספת למעלה מהטבע, וכעין המובא אצל האמהות הקדושות אשר היו עקרות לגמרי, והיו זקוקים לשינוי הטבע ממש כדי שילדו, כלומר, שכשיש איזה צרה הקב"ה עושה נס משדד את סדרי הטבע ופועל ישועה למעלה מהטבע - אלו נקראים "ניסים".

ואילו במצרים היו כאלו ניסים וכאלו גילויים נפלאים (לא רק שינויים מהטבע) שמימות עולם לא היו, וזהו הנקרא 'נפלאות', ניסים פלאיים ממש ללא שייכות כלל להטבע, ולמעלה מהטבע לגמרי.

וזהו פירוש הפסוק "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", כלומר שגם הניסים בגאולה הקרובה יהיו בגדר "נפלאות", היינו שבגאולה העתידה יהיו נפלאות כאלו שלא היו מימות עולם, דהיינו לא שבגאולה האחרונה יהיו אותם הנפלאות שהיו בעת הגאולה הראשונה במצרים רק אדרבא יהיו הרבה יותר פלאות מבראשונה, אלא הכוונה היא שמה שיהיה אז יהיה בגדר של 'נפלאות' (כדוגמת הניסים במצרים שהיו בגדר פלאות ולא רק ניסים) כי בפועל יהיו הרבה יותר פלאות וגילוי השכינה ביתר שאת, כי אז יתגלו נפלאות כאלו שירשימו וירעידו את הלבבות, ניסים כאלו שבמהותם לא היו כאלו מימות עולם, גם לא במצרים. וזה טמון בלשון הכתוב "כימי צאתך וכי' אראנו נפלאות", שכמו שאז היו פלאות שגילו "פי אָנִי ה' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ" (שמות ח, יח), כמו שכתוב בתורה מפורש שיהיה אז גילוי שכינה שלא היה מימות עולם, גם בגאולה האחרונה יהיו כאלו נפלאות שלא היו מימות עולם שגם במצרים לא היו - שהקב"ה יגלה גילויים כאלו שלא גילה מאז בריאת העולם. וכל זה הוא למען עמו ישראל.

הסוד שכל הבריאה – למען ישראל!

בגמרא (שבת פח ע"ב) מובא: כשעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, מה לילוד אישה בינינו, אמר להם, לקבל תורה בא, אמרו לו, ריבונו של עולם, חמדה גנוזה הגנוזה לפניך תשע מאות ושבעים וארבע דורות אתה רוצה ליתנה לישראל - 'אשר תנה הודך על השמים'. אמר הקב"ה למשה רבינו, החזר להם תשובה. השיב משה, מתיירא אני להתווכח עם שרפי מעלה, שלא ישרפנו בהבל פיהם, אמר לו הש"ת, אתן לך עצה כזאת

שעל ידה לא תפחד מאף אחד, והעצה היא, "אחוז בכסא כבודי" שיאחז בכסא כבודו ועי"ז לא יפחד משימוש דבר,

וענין משמעותה של 'אחיזה בכסא הכבוד' כבר ביאר רבינו הק' בתורה הראשונה שבליקוטי מוהר"ן תנינא, שהכוונה ב"אחוז בכסא כבודי" היא שיאחז עצמו בנשמות ישראל, כי נשמות ישראל הוא דבר עליון ונורא כזה אשר כל הבריאה וכל קיום הבריאה הוא למען ישראל וכדכתיב (בראשית א א) "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" וכביאורו של רש"י (שם) בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית, ובשביל ישראל שנקראו ראשית. וכדכתיב עוד (תענית ג ע"ב) דכשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך אי אפשר לעולם בלא ישראל, כי שורש בריאת כל העולמות הכל בשביל ישראל, וזה סוד נפלא, סוד כמוס ונעלם, שגדולה נשגבה כזאת טמונה בנשמות ישראל, וגם זה מה שעובר כל כך על כלל ישראל ענינים נוראים מאד, הוא ג"כ סוד נורא ונפלא מאד.

וידוע למבינים, שפתרון הבריאה מרומז בסיפורי מעשיות ע"פ כתבי האר"י ז"ל, וכל זה גלוי להקב"ה, וגם גילה אותם לצדיקי האמת - "פִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹקִים דָּבָר פִּי אִם גְּלוּהוּ סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים" (עמוס ג ז).

"קודש ישראל לה' ראשית הבואתה" - ישראל קודמים וראשית לכל

יש ב' מאמרי חז"ל הדומים במעט זה לזה: האחד בתנא דבי אליהו (פרק יד) שם איתא, שהקב"ה אומר: שני דברים יש שאני אוהבם בלבבי באהבה גמורה, ומה הם שני הדברים, התורה וישראל, ומי קודם, דרכם של בני אדם לומר כי תורה קודמת שנאמר (משלי ח כב) 'ה' קִנְיֵי רֵאשִׁית בְּרָפוֹ". אני אומר ישראל קודמים שנאמר (ירמיה ב ג) 'קִדְשׁ שִׁדְרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבֹאֶתָהּ".

והמדרש השני הוא במדרש קהלת, שם מובאת מימרא של רבי שמעון בר יוחאי, שאמר: יש להקב"ה שני דברים תורה וישראל, מי נברא בשביל מי (וזה עולה על הפסוק (ישעי' סה, כב) "כִּימִי הֶעֱצַם יְמֵי עַמִּי" - שכל כמה שיחזיקו העצים מעמד כן יחזיקו עמי), ועל זה אומר רבי שמעון (שאין זה עץ בעלמא), אלא 'אין עץ אלא עץ החיים שהיא התורה', ומסיים, 'מי נברא בשביל מי, אמור, התורה בשביל ישראל', ע"כ, ואם התורה שהיא נבראה בשביל ישראל קיימת לעולמי עד ולנצח נצחים, ישראל שנבראו בזכות עצמם על אחת כמה וכמה.

הקב"ה קודם לכל אדם מישראל "אדני ודעי" ו"חסידים"

יש מאמר חז"ל (ירושלמי ברכות פרק ט) שמובא בשם ריש לקיש שאמר: אנו רואים בדרך העולם, שכשיש לאדם קרוב משפחה אשר הוא עשיר בעל נכסים וחכם גדול, ונחשב לאדם חשוב ביותר, הרי הוא מודה בו. היינו כששואלים אותו האם העשיר הנ"ל קרובו, אזי שמח הוא לומר כי נכון הוא, ומכריז ואומר לכל כי אכן הוא קרוב שלו, ומרוצה הוא מאוד שזכה לקרוב שכזה, ומודיע לכל מי שיוכל כי אכן הוא קרובו. אבל מי שיש לו קרוב עני, נחות דרגה ושלימזלניק, אזי לא רק שאינו מתגאה בו אלא אף כופר בו ואומר שאינו מכירו, ואין לו כלל קרוב כזה, וקשה לו מאד לשמוע כי אמנם הלה נחשב לקרובו.

אבל הקב"ה אינו כן, ואף על פי שיש ישראל ירודים בתכלית הירידה רח"ל, בדיוטא התחוננה ממש, בגלות המר הזה,

קוראם "אֲחֵי יַרְדֵּי"... (תהלים קכב, ח) סוד כזה יש בקשר הקב"ה עם ישראל, שאי אפשר להשיג ולהבין זאת, רק באמונה שלימה בבורא העולם, שלפניו גלוי הסוד הנורא הזה, וכמו כן גם הצדיקים, כל אחד בדרגתו הנעלה השיגו סוד נפלא זה.

ומצאנו גם על הפסוק (תהלים עט, ב) "תִּנְנֵנוּ אֶת נִבְלַת עַבְדֶּיךָ מֵאֶקֶל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשֵׁר חֲסִידֶיךָ לְחִיתוֹ אֲרָץ", הקשה רש"י: והלא רשעים היו אז, ואיך שייך לכנותם 'חסידים', כי הרי המזמור הזה מדבר מעת חורבן ביהמ"ק כנכתב בתחילת הקאפיטל (עט, א): "בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלֶתְךָ טָמְאוּ אֶת הַיְכָל קִדְשֶׁךָ" וכו', והרי עובדי עבודה זרה היו, ואיך קורא אותם דוד המלך ע"ה "בשר חסידך". ומיישב רש"י: "אלא משקבלו פורענותם הרי הם חסידים"...

וזהו חידוש נפלא ונורא מאוד שחיביים להאמין בזה, ואמונה זו נכללת בכלל יסוד האמונה הקדושה, ודבר מופלא זה כל כולו אמונה, כי בדעת ושכל אינו מתקבל כלל וכלל להגדיר אנשים השקועים בדיוטא התחוננה ועובדי עבודה זרה כ"בשר חסידך" או "אחי ורעי", ואמנם כאמור רק השי"ת הוא היודע זאת, וכן הצדיקים האוחזים בכסא כבודו יתברך משיגים את החידוש הנפלא הזה. ויתכן שזה

רבינו הק' היה השליח להכריז ולבשר ולגלות לכל העולם - שכל אחד היכן שהוא נמצא, ואפילו אם הוא שקוע בחטאים ועוונות הגדולים ביותר ה"ו - עליו לדעת שהקב"ה רוצה אותו, ומתגעגע אליו. ומתגעגע אליו ויצעק להשי"ת - "מִבְּטֶן שְׂאוֹל שָׁמַעְתִּי שְׁמִעַתְּ קוֹלִי" (יונה ב, ג).

ההלכה, אלא כך קבלנו "אין למדים הלכה מן האגדה" (ירושלמי פ"ב דפאה הל' ו).

כלומר, מן האגדה מגיעים לידיעה זו של מעלת גדולת ישראל עד היכן הוא מגיע, עכשיו באה ההלכה האומרת להתרחק מרשעים. כי מהאגדה למדים אנו גודל שגב מעלת נשמות ישראל, עם כל זה מצווים ועומדים אנו לקיים את ההלכה, היינו להיזהר ולהישמר מלהתקרב ולהתחבר לרשע.

היזוקים נפלאים מרכידי'ק בידעי עיניכם סוד נשמות ישראל

ומכאן ידיעת הצדיקים בעוצם סוד נשמות ישראל, השיג רבינו הק' לתת חיזוק לכל העולם בכל המצבים עד ביאת המשיח, ולמעשה מכלל דבריו הק' הם, שהקב"ה רוצה גם את היהודים הגרועים ביותר שאין גרוע מהם; הוא כביכול צריך אותם, ואוהב אותם, ומתגעגע אליהם. רבינו הק' היה השליח בזה העולם להכריז ולבשר ולגלות זאת לכל העולם - שכל אחד היכן שהוא נמצא, ואפ"י אם הוא שקוע בחטאים ועוונות הגדולים ביותר חס ושלום חס ושלום, וגם אם הוא קשור ומסובך בהסתבכות הקשה ביותר, עליו לדעת שהקב"ה רוצה אותו, וחפץ בו וצריך אותו, ומתגעגע אליו. וממילא, למעשה, היכן שהוא רק נמצא, אפילו בשאול תחתיות - יתגעגע ויצעק להשי"ת - "מִבְּטֶן שְׂאוֹל שָׁמַעְתִּי שְׁמִעַתְּ קוֹלִי" (יונה ב, ג).

איך להיחבר על מחשבות רעות כאיפן נעלה

ראיתי פעם בספר "הנהגות צדיקים" שליקט הרה"ח ר' חיים שלמה ראטנבערג שליט"א (שם מלוקטים הנהגות קדושות מהרבה ספרי קודש) שמביא שם עצה כנגד מחשבות זרות, והוא שירגיל האדם את עצמו בכל מה שרואה, לחשב את ההלכות הכלולות בזה, ואז כשמחשבותיו יהיו עמוסות במחשבות ראויות לא יהיו למחשבות הרעות כח ושליטה עליו. וכגון אם רואה האדם בית, עליו להעלות במחשבותיו את כל ההלכות השייכים לבית, הלכות "ועשית מעקה לגגך", "ולא תשים דמים בביתך", וכן מצוות מזוזה "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", ואם המדובר בביתו של אחר, הרי שנוספת כאן מצוות "לא תחמוד" דהיינו לשמוח ברווחת השני, ולברכו מקרב לב כי יזכה לישוב בביתו יחד עם בני ביתו ובראותו ובשמחה ושלא יחסר לו מאום, ויהיה ביתו כלי מחזיק ברכה לאורך ימים ושנים.

ובאם יאכל אדם פת לחם, מיד יעביר במחשבתו כל ההלכות השייכות בפת, כי יש בזה כל כך הרבה הלכות; יש עשרה דברים שנאמרו בפת, "לא תחרוש בשור וחמור יחדיו", הלכות "לקט שכחה ופאה", וכהנה וכהנה. ובאכילת בשר יחשוב בהלכות הרבות שיש בבשר, כמו שחיטה וניקור, נבילה ודם וכיוצא בזה.

כמו כן כשפוגש יהודי לפניו יעביר במחשבותיו מצוות "ואהבת לרעך כמוך", דהיינו לחשוב שיהיה לו טוב והאיך לעשות לו טוב, וכמו שהאדם חפץ להיטיב לעצמו כן עליו להיטיב לזולתו, כמו שאין אתה רוצה שיהיה לך צער כן תחפץ ותרצה שלחבר לא יהיה צער "כמוך", כפשוטו.

המשך בעמוד ד'

פירוש "אוחזים" שהם משיגים השגה נפלאה זו הקשורה לכסא הכבוד, שנשמות ישראל אוחזים שם (כמו שביאר רביה"ק בלק"מ ח"ב ת' א) ועלינו להאמין בהשגה זו גם בלא הבנה...

אין למדים הלכה מאגדה - ולמעשה מהחיובים להתרחק מרשעים מישראל

אמנם 'אין למדים הלכה מאגדה', כידוע, והמשנה אומרת (אבות א, ז) "הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע" - זהו פסק ההלכה. ואין הכוונה ח"ו שאגדה חשובה פחות מן

התקשרות לצדיקים

אשרי מי שאהבם ומתרחם אליהם

האדם בחיזוק עצום ונפלא, בשבעה משיבי טעם לעוררם ולחזקם כראוי לכל אחד ואחד כפי מה שהוא צריך וזקוק.

כי כאשר האדם בא לחזק את רעהו הוא צריך שתהיה לו דעת, כי מאן יימר לו כי דברי חיזוק אלו הינם נכונים ואמתיים, אבל כשהמודבר בדברי חיזוק הבאים מבר-דעת אזי נשמעים הדברים באופן אחר לגמרי, כי הוא יודע היטב מה צריך לומר וכיצד מחזקים את כל אחד.

וביערות דבש (דוד ט) כתב דבר נורא, שכמו שבבית המקדש היו כל תפילות ישראל עוברות דרך שם, דזה שער השמים, וכיום הצדיקים הם ביהמ"ק ואצלם הוא שער השמים.

נמצא שעל ידי אמונת צדיקים וההתקשרות אליהם, ובפרט לשלומדים הספרים הקדושים של רבינו, מגלים את עוצם גדולת רבינו הק' ואת שלימותו, וכמו שרואים שרבינו מדבר תמיד מענין תיקון העולם, כי רבינו היה דבוק תמיד וקשור לתיקון העולם. כמו שרואים בספה"ק וביחוד בסיפורי מעשיות שרבינו פותח שם ביחוד נפלא מאד מראשית המחשבה, ואח"כ עוברים שם מעברים קשים ונוראים (ויפיל עם קאנט זך איבער) בבחינת "יעלו שמים ירדו תהומות", כאלו ירדות וכאלו עליות, שהוא שיר נפלא מאד (כמובא מרבינו שמעלתו של השיר הוא שיש בו עליות וירידות) עד שלבסוף המעשה נאמר ששלטו בכיפה, המרמז לסוד היחוד בין כנסת ישראל לאביהם שבשמים.

כי אכן רבינו ידע את סוד הבריאה ופתרונה, שיחידי הצדיקים יודעים זאת.

והמציאות מראה שבשנות העבר לא הצליחו ללמוד לבד ליקוטי מוהר"ן, והיו הולכים לרבי אברהם שטערנהארץ וביאר את כל התורות באופן נכון ונפלא, וממש נפתחו השערים ונעשה היכולת לכל ללמוד ולהבין את הלקו"מ והסיפורי מעשיות שהם מעשיות נפלאים שירים נפלאים באופן ברור נהיר וצח. וידועה הגדרתו של רבי אברהם ב"ד נחמן שאמר דכל תורה מהלקו"מ הוא סיפור מהסיפורי מעשיות אלא שזה מלוכש במעשיה וזה מלוכש בתורה, והדברים עתיקים ומובינים לכל מבין.

הכשתה "ניצחתי ואנצח" מתקיימת בדורנו ובדורות הבאים

ב"ה שזכינו ואנו נמצאים בדיוק מאתיים שנים מפטירתו של רבינו הק' ועדיין אורו מאיר בנו, וכמו שהבטיחנו "מיין פייעריל וועט טלואין ביז משיח וועט קומען", והגם שהרבה רוחות ניסו לכבות נר זה במעברים קשים שלא ישוער, וכמעט זה דומה למה שאמרו אנשי כנה"ג "כבשה אחת בין שבעים זאבים", מ"מ לא עלתה בידם, וכבר אמר רבינו "ניצחתי ואנצח".

אשרינו מה טוב חלקנו שאנו אוזחים בהילולא דרבינו זה רבות בשנים להמשיך ולגלות את דרכו של רבינו לעצמו ואף לאחרים שלא יכבה נרו לעולם ועד,

השי"ת הטוב ומיטיב יעזור לכל אחד בגשמיות וברוחניות, וכל אחד ואחד יצא בקרוב מכל מיצריו, וכל חשוכי בנים יפקדו בזרע של קיימא, וכל החולים הזקוקים לרפואה יתרפאו, וכל הרווקים והרווקות ימצאו את זוגם הראוי ויבנו בית בקדושה וטהרה כרצונו יתברך ותתמשך האמונה על ידם, וכל שבוירי הלב יזכו במהרה לישועתם, ותעלה להם ארוכה ומרפא, כי כל פרט הוא חלק מהכלל, וכלול בכל הכלל, וזה עיקר חשיבותו של כל יהודי יעזור ה' ותחזינה עינינו לראות בישועתן של ישראל ובישועתנו הפרטית, בקרוב ממש.

אחת עמהם ואז אין קטרוג לתפילתם, (ואדרבא יש הסוברים דאלו המתפללים להשי"ת בלי כוונת 'ואהבת לרעך כמוך' ובלי התקשרות לצדיקים יש בזה סכנה עצומה, כי אז נתעורר לנגדו כל מה שפגם ועשה הוא עצמו, ומזכירים לו כל מה שעשה ומי יודע אם הוא ראוי או לא, כי הרי הוא כביכול מנותק מן הכלל ובא מכוח עצמו, והיות וה' מלך אוהב משפט, והוא חפץ שיהא נעשה תיקון שלם מכל תפילתו של יהודי - אלא שהקטרוג שכנגד עצמו יכול להביאו לידי סכנה גדולה, ולכן זקוק הוא להתקשרות לצדיקים, ולואהבת לרעך").

אבל אדרבה כאשר מתפלל אל השי"ת ומקושר באהבה אל הצדיקים, אז מתפללים בהאמונה הראויה והנכונה ובדבקות האמיתית, ובהשגות הראויות - כי הרי התפילה היא מהדברים העומדים ברומם של עולם, ואת זה השיגו

אנו נמצאים כמאתיים שנים מכטירתו של רבינו הק' ועדיין אורו מאיר בנו, הגם שהרבה רוחות ניסו לכבות נר זה במעברים קשים שלא ישוערו!

הצדיקים, וממילא לא מופיע שום קטרוג, וזוכה שתעלה תפילתו למעלה וגם תוכל תפילתו להגיע לידי תיקונה הראויה.

וזהו אכן אחד מהטעמים היסודיים בצורך להתקשר לצדיקים בתפילה.

והדבר ברור שזה צריך להיות מתוך הרגשת הקדושה של הצדיק ופרישות הצדיק, והשגות הצדיק, וגודל עוצם דביקותו בהשי"ת אשר כל ימיו "אתקטירי בחד קטירא". וזהו ההתקשרות הנכונה והאמיתית, שאז נכללים בהצדיק.

וכמו שלגבי העניין של "ואהבת לרעך כמוך" שהוא חידוש נפלא מאד שבכח אהבה זו מגיע האדם לידי שלימותו, וכדברי האוה"ח הק' הנ"ל שבאמצעותו נשלמת שלמותו, כי נעשה "כמוך" ממש כנ"ל, על אחת כמה וכמה וכל שכן כשהאדם מתקשר באהבה אל הצדיק שאז זוכה לשלימות אמיתית.

יש לנו להודות לה' על שזכינו להתקשר לצדיקי האמת ובפרט לרבינו הק'

ועלינו להודות לה' על ששלח לנו במשך הדורות צדיקים רבים כל כך, ובפרט שאנו מקושרים אל רבינו הק' שירד לזה העולם וידע את סוד הבריאה, ובכוחו לחזק את בני

התועלת הגדולה בכוונת 'ואהבת לרעך כמוך' לפני התפילה

ידוע מה שאמר האר"י הק' והזהיר כמה פעמים שקודם התפילה יקבל האדם על עצמו "ואהבת לרעך כמוך", לאהוב כל אחד מישראל. אמנם יש כאלה שאי אפשר לאהוב, אעפ"כ את החלק הטוב הכמוס שיש בכל יהודי, שזה חלק אלוך ממעל, את זה אפשר כן לאהוב.

כאשר האדם עומד להתפלל, יש עליו קטרוגים, כי "מי יאמר זפיתי לבי טהרתי מן חטאתי" (משלי כ. ט), אזי באמצעות קיום מצוה זו של "ואהבת לרעך כמוך" - אני נשלם במצוות של חברו ב"סוד מרע" וה"עשה טוב" של זולתי, ואז אני נשלם ותפילתי רצויה למעלה ועושה פירות - כן מובא מהאר"י הק'.

ככה הצדיק האמת להביא תפילות ישראל לידי תיקונם ושלמותם

הנה האור החיים הק' על הפסוק "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמַּשְׁכָּן" (שמות מ, יח) כתב דבבניית המשכן נטלו כל ישראל חלק, שכל אחד מישראל הביא פרט, או עשה פרט אחד, אבל כולם זכו להתעלות, כי משה רבינו רומם והעלה את כל מחשבות בני ישראל, נמצא דבנין המשכן נעשה ע"י כולם. היינו דמשה רבינו השלים את כל מחשבות ישראל, ואז נכללים כולם יחדיו, ובכח משה רבינו נחשב להשי"ת כאילו כוונו כל ישראל את כל היחודים הנצרכים, וכאילו כל אחד ואחד הביא את כל ה"יג" מינים, וכאילו כל אחד עבודת בצלאל, וכאילו הוא הקים את המשכן ממש, וזה מכח ההתכללות שפעל משה רבינו.

ובזה אפשר להבין, הרי כשמתפללים, מתפללים להשי"ת, כמובא בספרי על הפסוק "כָּל־כָּרְאָנוּ אֵלָיו" (דברים ד, ז) "אליו ולא למיודותיו". וכי מתפללים אל צדיקים, הרי התפילה היא אל השי"ת ממש, וממילא הקב"ה שומע כל תפילה אפילו אם היא בלא כוונה. אבל כידוע ליודעי ח"ן בונה השי"ת את בית המקדש וקומת השכינה דלעתיד ע"י תפילות ישראל, ואם כן זקוקה התפילה לשלימות, כדי שתוכל ליטול חלק בבניית בית ה' - לזה מצרף הקב"ה את דעת הצדיק, למי שאהב את הצדיק ומקושר אליו, ואז עולה תפילתו ביחד עם המח והלב של הצדיק, ופועלת כראוי את תיקונם הנצרך להם.

התיקון הנפלא והנשגב של התקשרות לצדיקים

כי באמת הקב"ה שומע כל תפילה של כל אחד מישראל, כי הרי התפילה הולכת רק אליו, אלא שהקב"ה פועל שתפילה זו של המון העם תהיה מקושרת עם מוח ולב הצדיק - זוהי גדולת מעלת ההתקשרות לצדיק (שמלבד 'ואהבת לרעך כמוך' - כפירוש הראשון של רש"י ש'שָׁעָרָה זֶה הַקַּב"ה) מרויחים גם את מצוות "ובו תדבק" הדבק תלמידי חכמים, וגם 'ואהבת את ה' אלקיך' - לרבות תלמידי חכמים, ואז נעשים תיקונים נפלאים פלאי פלאות ממש, וזהו חידוש נפלא מאוד.

ותיקון נפלא זה של התקשרות לצדיקים ואמונה בצדיקים ואהב אותם מחמת שהם עבדי ה' הראויים - הוא תיקון נורא ונפלא (א געוואלדיגער תיקון) לכל נפש מישראל.

כי בכללות, הרי כל ישראל הם קומה אחת, קומה אחת ויחידה ממש, ואם נכללים עם הצדיקים נעשים קומה

סוד השינה בסוכה!

כדי לתקן אותם כנ"ל:

אכילה בסוכה - כנגד תאות אכילה, **שינה בסוכה - כנגד תאות המשגל, שיעקר פגם הברית הוא בבחינת שינה ותרדימה** (כמובא בסימן י"ט) ועל ידי שינה בסוכה נתתקן. נוי סוכה - זה בחינת תיקון תאות ממון, שצריך להביא כל עשרו וכל חפציו הנחמדים שהם קנין כספו לתוך הסוכה, ועל ידי זה נתתקן בקדושה. כי הסוכה היא קודש, ועל כן צריך להביא לשם כל תאוותיו, דהיינו בחינת שלש תאוות הנ"ל, ועל ידי זה נתתקן בקדושה על ידי בחינת שלשה רגלים, שהם בחינת שלש דפנות הסוכה כנ"ל. ואזי נתתקן היראה, שהוא בחינת ירושלים (כמבואר שם). וזה בחינת 'הפורס סוכת שלום וכו' ועל ירושלים', שסוכה מגנת על ירושלים, היינו היראה שנתתקנת על ידי מצות סוכה" (ליקוטי הלכות, סוכה ה, א).

בשעת שינה, מסתלק השכל מהאדם ונשאר בורק כ'ח המדמה' (כח הדמיון). והנה, עיקר בירור ותיקון האמונה הוא בכח המדמה, כי האמונה אינה בשכל אלא בכח המדמה, וכשאינן המדמה מבורר ונקי נופל האדם לכל מיני דמיונות ואמונות כוזבות, ורק על ידי רוח הנבואה [הנמשך מהצדיק האמת] זוכים לברר ולתקן את כח הדמיון, ואז זוכים לאמונה מזוככת ובהירה.

ומאחר שבחג הסוכות, נמשכת התפשטות הנבואה על ידי הסוכה הקדושה, לכן זוכים לברר אז את כח המדמה ולאמונה שלימה. ולכן, צריכים 'לישון בתוך הסוכה, כדי לברר ולתקן את המדמה השולט בשעת שינה!

וזה לשון מוהרנ"ת:

"וזה בחינת התפשטות הנבואה שזוכין על ידי הכבוד שנתגלה על ידי שיוצאין מימי הדעת ונתתקנין המחיצות פרוסות של המח שהם בחינת דפנות הסוכה, כי מבחינת סוכה, משם מקבלין רוח הקודש, רוח נבואה, כי סוכה היא בחינת שסכה ברוח הקודש (כמבואר בדברי רבינו ז"ל בסימן כ"א). כי שיעור סוכה עשרה טפחים למדו רבותינו ז"ל מהכרובים שהיו סוככים בכנפיהם על הכפורת שמשם מקבלין רוח נבואה, כמו שכתוב 'ישמע את הקול מבין שני הכרובים'. ועל ידי רוח נבואה נתברר המדמה, ועל ידי זה זוכין לאמונה, ונתגלה חידוש העולם, וזוכין לחסדים שעל ידי זה יהיה חידוש העולם לעתיד בחינת להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות, בחינת עולם חסד יבנה. וכל זה הוא בחינת סוכה, כי משם הרוח נבואה כנ"ל, שעל ידי זה מתברר המדמה והאמונה.

וזה בחינת שינה בסוכה, כי המדמה הוא בחינת שינה שאז מסתלק השכל ונשאר רק המדמה, ואז בשינה, בחינת מדמה, עיקר בירור ותיקון האמונה (כמבואר במקום אחר, בחינת 'חדשים לבקרים רבה אמונתך') **ועל כן חיוב לישון בסוכה כדי לתקן בחינת המדמה שעל ידי זה מתברר ונתתקן האמונה כנ"ל, כי על ידי הסוכה שמשם נמשך הנבואה כנ"ל, על ידי זה עיקר בירור ותיקון המדמה והאמונה**" (ליקוטי הלכות, סוכה ה, ה).

"ועל כן עיקר מצות סוכה הוא אכילה ושינה, כי על ידי כלליות בן ותלמיד שעל ידם זוכין למקיפים, על ידי זה זוכין בשעת האכילה דייקא להארת הרצון, עיין שם. וזה בחינת אכילה בסוכה, כי הסוכה, שהיא בחינת מקיפים שזוכין על ידי סליחת עוונות על ידי הארת בן ותלמיד, בחינת יובל שהוא בחינת יום הכיפורים, על ידי זה זוכין לקבל בשעת האכילה הארת הרצון, שזהו בחינת אכילה בסוכה, כי הארת המקיפים הם הם בחינת הארת הרצון (כמבואר שם), ועל כן כשאנו זוכין לאכול בסוכה צילא קדישא, אזי אנו מקבלין בשעת האכילה הארת הרצון שהוא בחינת הארת המקיפים, בחינת סוכה. ועל כן עיקר מצות סוכה הוא האכילה, כי הארת סוכה, שהיא הארת המקיפים, הארת הרצון, מקבלין בשעת האכילה דייקא (כמבואר שם במאמר הנ"ל היטב היטב). **וזה בחינת שינה בסוכה, זה בחינת 'היה רבי אליעזר ישן המבואר שם, כי הארת הסוכה היא בחינת מקיפים, בחינת 'מה חמית', בחינת 'עין לא ראתה', בחינת 'שינה', כמבואר שם היטב. עיין שם ותראה פלאות, כי דברים כאלה המבוארים שם לא נשמעו ולא נראו מיום היווסדה הארץ. ברוך ה' לעולם, אמן ואמן**" (ליקוטי הלכות, סוכה ד, ג).

בליקוטי מוהר"ן מלמדנו רבינו שישנן שלש תאוות המחריות את היראת-שמים של האדם, והם: תאות אכילה, התאוה הידועה, ותאות ממון. ובשלש הרגלים נמשך על האדם דעת, לתקן את אלו הג' תאוות, וכדלהלן: בחג הפסח, נמשך דעת לתקן תאות ממון. בחג השבועות, נמשך דעת לתקן את התאוה הידועה. ובחג הסוכות, נמשך דעת לתקן תאות אכילה.

אמנם, בליקוטי הלכות מבאר מוהרנ"ת שעל ידי הסוכה - שבנויה מג' מחיצות - נמשך על האדם הארת כל השלש רגלים, ומתקן את כל השלש תאוות. כשע"י השינה בסוכה מתקן את התאוה הידועה.

וזה לשונו:

"דפנות הסוכה ג', שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, ואיתא שהם בחינת נצח הוד יסוד. וזהו בחינת שלש רגלים, שהם גם כן בחינת נצח הוד יסוד, בחינת רגלין. היינו **שדפנות ומחיצות הסוכה הם בחינת שלש רגלים שעל ידם נתתקן כל התאוות הנ"ל**, כי הם מחיצות דקדושה שמצמצמין ועושין מחיצות לשלש תאוות הנ"ל שלא יצאו מגבול הקדושה ולחוץ. ועל כן הם שתים כהלכתן, דהיינו משבעה טפחים, ושלישית טפח. כי שלישיית טפח הוא בחינת יסוד, כמבואר, והוא כנגד שבועות שהוא מתקן תאות המשגל, בחינת תיקון היסוד. ועל כן הוא טפח אחד כנגד שבועות שהוא יום א', וב' כהלכתן משבעה טפחים כנגד שבעת ימי הפסח ושבעת ימי הסוכות.

וזהו בחינת הדברים שחייבו רבותינו זכרונם לברכה לעשותם בסוכה, היינו אכילה ושתייה ושינה. גם אמרו שכל שבעת הימים עושה סוכתו קבע להציע שם מצעות הנאות ושאר נוי סוכה, וכל כלים הנאים מביא כולם לתוך הסכה. וכל דברים הללו הם כנגד שלש תאוות הנ"ל שצריך להביא כולם לתוך מחיצות הסוכה

הנה, אחד מהחיובים העיקריים במצות סוכה, הוא: לישון בסוכה. ובמידה מסוימת, יש חומרא יתירה בשינה מאשר באכילה, כי בעוד שבאכילת עראי אין חייבים מעיקר הדין לאכול בתוך הסוכה, הרי שבשינה, אסור לישון אפילו שינת עראי מחוץ לסוכה (עיין שו"ע או"ח סימן תרל"ט סעיף ב').

והיא השינה היחידה במשך השנה, שהיא שינה קדושה כל כך, אשר אנו מקיימים מצוה בעת השינה בכך שאנו יושנים בתוך הסוכה, בצילא דמהימנותא.

ולמען נעורר לכוון את לבבנו בגשנתנו אל השינה הקדושה הזאת - אמרנו לירד בגנים להשתעשע וללקוט שושנים מתוך דברי מוהרנ"ת בסוד שינה זו. ולא העתקנו אלא ד' מביאוריו הנוראים, וישמע חכם ויוסף לקח.

וכדרכנו, נכתוב בתחילה בקיצור נמרץ את העולה מדברי מוהרנ"ת, ואח"כ נעתיק מעט מלשונו. וזה החלי בס"ד:

בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה ה' מגלה רבינו שיש שני סוגי שינה וחלומות: חלום על ידי מלאך, וחלום על ידי שד. ומאריך שם בגילויים נפלאים בענין זה. ומוהרנ"ת בליקוטי הלכות, בא ומגלה לנו שהשינה בסוכה היא שינה קדושה כזו, שינה בסוד "חלום על ידי מלאך", וזה לשונו:

"וזה בחינת שבעה רועים שבאים לסוכה, כי השבעה רועים הם בחינת מוחין תפלין, כמו שמבואר שם ועל ידי זה נעשה בחינת חלום על ידי מלאך. וזהו עיקר בחינת סוכה, כי **סוכה בגימטריא 'מלאך'** (כמבואר שם).

ועל כן עיקר מצות סוכה הוא אכילה ושינה, כי אכילה ושינה נתתקן על ידי בחינת מלאך, כי תיקון השינה הוא בחינת חלום על ידי מלאך. גם תיקון המאכלים הוא על ידי המלאך, דהיינו כשיש חיזוק להמלאך (כמו שמבואר שם). **ועל כן אוכלים וישנים בסוכה כדי שיהיה השינה בבחינת חלום על ידי מלאך.** וכן האכילה בסוכה כדי שהמאכלים יקבלו כח מהמלאך לבד, ולא יתערב בהן כח השד חס ושלום" (ליקוטי הלכות, סוכה ג, ד).

בימים נוראים אלו של ירח האיתנים אנו עוסקים להמשיך עלינו הארת בן ותלמיד, הארת 'איה' ו'מלאך'; מצד אחד, לדעת שגם אם כבר השגנו מה שהשגנו, עלינו להמשיך ולחפש תמיד 'איה מקום כבודו'. ומאידך, גם אם אנו נמצאים בדרגה נמוכה ופחותה מאד, עלינו לדעת ולהאמין ש'מלאך כל הארץ כבודו' והשם יתברך אתנו עמנו ואצלנו.

וכשזוכים לב' הארות אלו, זוכים להארת הרצון ולהארת המקיפים העליונים, שזהו סוד הסוכה. ומאחר שסוד השגת המקיפים הוא בחינת 'שינה' (כמבואר בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה ז') לכן חייבים לישון בתוך הסוכה, כדי לזכות ע"ז להארת המקיפים העליונים!

וזה לשון מוהרנ"ת:

חג הסוכות

אתרוג הדס לולב ערבה סכך סוכה גימטריא צדקה תציל ממות

אתרוג הדס לולב ערבה סכך סוכה גימטריא צדקה תציל ממות (משלי י, ב), כי הוא גם כן ענין צדקה, שמפזרין ממון רב לקנות אתרוג נאה, לולב נאה, ולעשות סוכה נאה, ולכן גורמין גם כן להמשיך השפעת חיים וברכה וכל טוב בזה ובבא. (ספר ארן עדות)

נחלי בינה - ד' מינים ענף המפזרין ממון הרבה אות י טו-84

מצות סוכה סגולה לכבישת היצר

כיצד עלה בכבש ופנה לסוכב (זכחים נב, ב) היינו האיך האדם כובש את יצרו? מחמת כי "יפנה לסוכב" היינו שמפנה עצמו והולך לסוכה. (ספר חסד לאברהם)

נחלי בינה - מעלת מצות סוכה הצלה מיצר הרע. אות קס טו-85

כליל אושפיזא דאברהם פעל אצלו על עקרות שיפקדו

בכל שנה ושנה, כליל ראשון של חג הסוכות, הסגיר את עצמו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע לבד בסוכה, ואחר כך כשב לאכול על השולחן הטהור שלו היה אומר: עתה נעניתי מאברהם אבינו ע"ה באושפיזא שלו על ארבעה עקרות שיפקדו בזו השנה, או חמשה או יותר או פחות, וכך היה בכל שנה ושנה.

הקדמת מעשה השם להרה"ק מהר"א מקאמרנא עמוד כ ד-9

שמחתו של הגר"א בשמיני עצרת ושמחת תורה

הגאון מוולנא ז"ל היה שמח מאוד בחג הסוכות וביותר בשמיני עצרת כי הוא יותר יום שמחה מכל ימי החג על פי הסוד, ואומרים פיוטים ברינה וקול זמרה האדרת והאמונה, ויאתיו, תתברך ותשתבח שבמעמדות אחר אני מאמין וכיוצא בזה מפיוטים. ושמחים שמחה גדולה. ובשמחת תורה היו מקיפין הבימה עם הספר תורה שבעה פעמים אין פוחתין מהם אבל מוסיפין עליהם, ומנגנים התשבחות הנ"ל וגם הברוך שמך שבשערי ציון שחיבר האר"י ז"ל. והוא ז"ל היה הולך לפני הספר תורה שמח מאוד ברוב עוז וחדוה וחכמת אדם תאיר פניו כלפיך אש בוערת ומספק כף אל כף ומפזז ומכרכר בכל עוז לפני הספר תורה. ואחר סיום המשוררים החרוז אמר הוא אחריהם וכשהוחזר הספר תורה לארון הקודש שוב לא היה שמח כ"כ רק כמו שאר יום טוב.

שערי רחמים להגר"א מוולנא עמוד 14 באות קלח ח-13

סוד מאמר האגדה אמר לו ששון לשמחה במסכת סוכה

סוד מאמר האגדה דסוכה (מח, ב), אמר ליה ששון לשמחה וכו', אשר שמעתי מפיו הקדוש שאחד מגדולי הראשונים התענה הרבה תעניות שיגלו לו מן השמים סוד מאמר הזה וגילו לו אפס קצהו, ורבינו הקדוש הגר"א נ"ע אמר שידע זה לתכליתו, ואמר: אילו לא נברא רק להשגת דבר זה כדאי הוא לו.

הקדמת רמ"מ משקלאוו לספר אורות הגר"א ח-26

אודות גוון הירוק של האתרוג

זהר מבהיק כליל ירוקא כחמו. נ"ב דא תפארת והיינו כמו שכתוב בפרדס (פרק ב' משער עשר ופרק ג' משער הגונין) דגוון ירוק יתייחס לתפארת, שהוא גוון הנמוג מאדום ולובן בשיווי המזג. [הוספת הגר"מ - ועל פי הטבע משמע שזה מראה צהוב (שלנו) כמובן. ועל פי זה נראה לפרש מה שמוזב בתיקונים (דף נו, ב) על האתרוג שאם היא ירוקא משובחת יתיר, וזה לכאורה הפך ההלכה כי הרי אתרוג הירוק ככרתי פסול (עיין סוכה פרק ג משנה ו). ועל פי הנ"ל ניחא, שירוק הכוונה לצהוב וזהו המראה של אתרוג מוכן].

תיקוני זוהר ע"פ באר לחי ראי עמוד ג ד"ה זהר מבהיק כב-3

בענין סוד ארבעת המינים

תלת הדסים רמיזין לתלת אבהן. תרי בדי ערבות לתרי נביאי קשוט, לולב צדיק כתמר יפרח, אתרוג רמז לשכינתא, סוכה רמיזא לאימא דמסכת עליהו, הא אינון תמניא [השבע בחינות שבמיני הלולב והסוכה שהיא נגד הבינה] לקבל יאהדונה", [שיש בשילוב זה שמונה אתיות] דאיהו חושבן סוכ"ה כ"ו ה"ס, [שהיא אותיות כ"ו כמספר שם הוי"ה, ה"ס כמספר שם אדנ"י].

הקדמת תיקוני זוהר יט-ככ-9

המחילה הגמורה שיזכו בסוכות לעתיד לבוא

לעתיד בביאת בן דוד שיחזרו לקבוע על פי הראיה, ואז כשיזכו לתכלית התיקון שיכופר הכל גם עטיו של נחש וחטא אדם הראשון שיבולע המות לנצח. זהו יהיה ביום הכיפורים שיוקבעו תרי שבי בהדדי כבבריאת העולם. ובאותן עשרת ימי תשובה יהיה משיח שהוא נשמת אדם הראשון כידוע היחיד ששב שיגרום בכוחו תשובה לכל הנפשות שהם רק התפשטות מכח נפש שלו ומוחלין אחר כך ביום הכיפורים לו ולכל העולם כולו. כמו שאיתא בפרק יום הכיפורים על ידי שמירת שתי השבתות שבינתיים כמו שאמרו בפרק כל כתבי. דאפילו עובד עבודה זרה כאנוש מוחלין, ואז ביום הכיפורים שאחר השבת השניה יהיה המחילה הגמורה שיזכו בסוכות שאחריו לניצוח העכו"ם.

פרי צדיק חלק ראשון קדושת שבת מאמר ג דף ז

גוג ומגוג בגימטריא ע' כי הוא כלול ע' אומות

על כן מפטירין בשבת חול המועד סוכות במלחמת גוג ומגוג דידוע שהוא גימטריא ע' שהוא הכולל מכל ע' אומות. כי אז יתקבצו כל האומות נגד ישראל שאז יהיה הברור הגדול בין ישראל לכל האומות דה' בוד יחננו שיהיו רק הם גוי אחד בארץ. ויבורר לעין כל דרך בשבילים נברא העולם ואדם הראשון. וזהו תיקון חטא אדם הראשון לגמרי כאשר יהיה כל העכו"ם היוצאים ממנו משרפות סיד ולא יסאר מזרעו אלא ישראל.

פרי צדיק חלק ראשון קדושת שבת מאמר ג דף ז

זמן מלחמת גוג ומגוג

בסוכות זמן מלחמת גוג ומגוג (כמו שאיתא טור אורח החיים סימן ת"צ בשם רב האי גאון)

פרי צדיק חלק ה' חג הסוכות אושפיזא דיוסף אות יט דף קכד

מצוות סוכה נחשבת לדין גלות ככל

איתא בפסיקתא דרב כהנא (לסוכות אות ב) אמר רבי אלעזר בר מריום למה עושים אנו סוכה אחר יום הכיפורים לומר לך שכן את מוצא בראש השנה יושב הקב"ה בדין על באי העולם וביום הכיפורים הוא חותם את הדין. שמא יצא דינם של ישראל לגלות ועל ידי כן הן עושיין סוכה וגולין מבתיהם לסוכה והקב"ה מעלה עליהם כאילו גלו לבבל שנאמר חולי וגוחי בת ציון כילדה כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה ובאת עד בבל ושם תנצלי שם יגאלך ה' מכף אויביך (מיקה ד, י). ומה שמזכיר גלות בבל דייקא, אכן גלות בבל מרמז שכל ענין הגלות הוא רק לטובת ולישועת ישראל, כי בגלות בבל היתה התחלת הגדלת תורה והאדרתה, ויותר זכו ישראל ממה שזכו בארץ.

מגדולי החסידות רבי צדוק הכהן מלובלין עמוד קיב

ההתחדשות בכל מועד

איתא בכתבי האר"י ז"ל (עיין שער הכוונות דרושי חג הסוכות דרוש ג) שבכל זמן מהזמנים כגון פסח שבועות סוכות הוא נעשה בכל שנה, כשבא זמן הנ"ל נעשה כמו שהיה בפעם הראשון, בפסח הוא יציאת מצרים ובשבועות מקבלים התורה, וכן בכל זמן. ולהבין איך מקבלים התורה בכל שבועות והלא כבר ניתנה. יש לפרש על פי מה שאמרו רז"ל (תנחומא כי תבוא א) בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כיום שניתנה, ואת זה צריך לקבל עליו בכל שבועות.

מאור עינים פרשת יתרו עמוד קו מד-18

ההכנה והמצוה שניהם שווים לטובה נצחית

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר (ויקרא כג, מ) ובגמרא (סוכה לה, א) שטעם עצה ופריו שוה, זה שאמר הכתוב (משלי ג, ד) כי טוב סחרה מסחר כסף, כי סוחר נקרא על שם שמחזיר תמיד עבור סחורתו מלשון (יחזקאל ה, י) סביב סביב ומתרגמין סחור סחור. והנה בעולם הזה הסיבוב שאדם מסבב למצוא מבוקשו אין בו הנאה וטובה כלל, אכן בדברי תורה אינו כן, כי אף בהסיבוב שמיסב את עצמו ומכין את עצמו קודם שעוסק בה יש בה גם כן חיים וטובה נצחיים, וזה שנאמר (משלי יב, יט) שפת אמת תכון לעד וכו', וזה "טעם עצה ופריו שוה", עץ היינו ההכנה שמכין את עצמו להוציא הפירות, ופריו היינו התכלית מבוקשו שוה כי משניהם תוצאות חיים. (ספר בית יעקב פרשת ויקרא)

נחלי בינה - ד' מינים ענף ב עסק המצוה אות ג טו-83

מצות הקהל במוצאי שנת השמיטה

הפולמוס על זה

לדאבונינו תנועת הציוני לקחו בתקופה ההיא את הנשמה מן המצוה המפוארת הזו, והפכוה לרעיון ציוני נוסף של כיבוש הארץ. ומסופר שבשנת תש"ה שהיתה שנת שמיטה ביקשו לחדש מעמד הקהל, ויצאה לאור חוברת בשם 'זכר למצות הקהל' וכשהובאה החוברת לפני מרן החזון איש כתב על שער החוברת את המילים 'אסור לעשות כך' (אגרות חזו"א ר"י). כי ראה בחזיון עיניו הטהורות שמעניין זה יכול לצאת לא מעט תקלות, ועוד יתנו לנשיאי מדינתם לקרוא בתורה בתור מלכי ישראל למרות שהם עצמם רחוקים מערכי תורה ומצוות, ויהפכו ענין קדוש זה שהוא מעיקרי הדת למופע שאין בו לא עיקר ולא חיזוק.

ובספר פניני רבינו הגרי"ז מבריסק (עמ' כג כד) מסופר שכאשר עלה הרעיון של חידוש מצות הקהל ישב בביתו של הגרי"ז ז"ל הרה"צ רבי עמרם בלוי ז"ל וקרא: 'קהל זה עבודה זרה חדשה!'. ונענה הגרי"ז ז"ל ואמר: רבי עמרם אינו בלתי צודק! והראה את התרגום על הפסוק בספר שמואל (א סו כג) 'כי חטאת קסם מרי ואון ותפריים הפצר', שמתרגם שם התרגום 'וכחובי עמא דטעו בתר טעותא כן חובת כל לאנש דפצר ומוסיף על מילי נביא'. ומשמעותו הוא: כחיובי של העם הטועה ונמשך אחרי עבודה זרה כך חיובו של כל אדם שמוסיף על דברי הנביאים.

קהלת זכר להקהל

אכן מצינו כמה דברים שאנו עושים כרמז למצות הקהל; האבודרהם (תפלות הפסח) והספר המנהיג (הל' סוכה) הביאו הטעם שנוהגים לקרות ספר קהלת בשבת חול המועד סוכות, משום ששלמה המלך אמרו בשעת מעמד מצות הקהל בחג הסוכות להוכיח בו את ישראל. וכעין דברים אלו כתב השפת אמת (ויילך תרמב) בזה הלשון: ויתכן לומר כי שלמה המלך ע"ה חיבר ספר קהלת על שם מצות הקהל שהיא בסוכות, וכשראה שיתבטל בית המקדש ומצות הקהל שנתחדש אז הארת התורה בכל שמיטה, הניח זה הכח בספר קהלת שחיבר על ימי הסוכות. ע"כ.

קריאת ספר דברים בהר"ד

ובקונטרס זכר למקדש לבעל האדרת כתב שיתכן דמה שנהוג לקרוא את כל ספר משנה תורה לבילי הושענא רבא הוא זכר למנהג קריאת הקהל. אמנם בפשוט נראה שמקור המנהג מבוסס על פי קבלה (על כה"ח ס' תרסד ס' ק"א).

דיני קריאת התורה נלמד מהקהל

במסכת סופרים (פ"ה ה"ד) משמע שגם תקנת קריאת התורה בכל שבת מהוה דוגמא למצות הקהל, ורוב גופי הלכות קריאת התורה נלמדות ממצות הקהל.

המצוה בזמן המקדש

בזמן שבית המקדש היה קיים היה נוהג מצוה מיוחדת פעם אחת בשבע שנים במוצאי שנת השמיטה, והיא מצות 'הקהל'.

כך כתב הרמב"ם (הל' חגיגה פ"ג ה"א ג) 'מצות עשה להקהיל כל ישראל אנשים ונשים וטף בכל מוצאי שמיטה בעלותם לרגל ולקרות באזניהם מן התורה פרשיות שהן מזרחות אותן במצות ומחזקות ידיהם בדת האמת, שנאמר 'מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות בבוא כל ישראל לראות וגו' הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך'. ובספר החינוך (סי' תרי"ב) כתב שמצוה זו הוא 'עמוד חזק וכבוד גדול בדת'.

דיני המצוה מפורשים במסכת סוטה (מא.) במוצאי שביעית במוצאי יום טוב הראשון של חג הסוכות, והוא ביום ראשון של חול המועד, היו הכהנים תוקעים בחצוצרות בכל ירושלים ועושים בימה של עץ בעזרת נשים והמלך יושב עליה וכל ישראל העולים לחג מתקבצים שם. חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנה לסגן, והסגן נותנה לכהן גדול, וכהן גדול נותנה למלך, והמלך מקבל הספר תורה בעמידה, וקורא בספר תורה מתחילת חומש דברים עד סוף 'פרשת שמע', ומשם מדלג לפרשת 'והיה אם שמוע', ומשם מדלג לפרשת 'עשר תעשר' וקורא על הסדר עד סוף הברכות והקללות עד פסוק 'מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב'. ומברך שבע ברכות לאחר הקריאה בנוסף לברכות התורה שבבית הכנסת (ע"י רמב"ם וחינוך שם).

אם יש לעשות זכר למקדש

בשנת תרמ"ט הדפיס הגאון האדר"ת קונטרס בשם 'זכר למקדש' בעילום שם ובו טען שגם כיום יש לקיים בכל מוצאי שביעית מצות הקהל 'זכר למקדש'. וטעמו שאף שאין מצוה זו נוהגת בזמן הזה שאין בני ישראל שרויים על אדמתם, שאין היום מצות שמיטה מן התורה, ואין לנו לא עזרה ולא מלך שיקרא בתורה (דלדעת כמה ראשונים מעכב ע"י מנ"ח ובקונטרס שם) ולא חצוצרות של בית המקדש (ע"י אג"מ ח"א סי' קסט), מכל מקום ראוי לעשות זכר למקדש כמו שנוהגים לעשות זכר לשמחת בית השואבה וזכר לעלייה לרגל, ולכן ראוי לכל רב לדרוש בעדתו בשבת חול המועד סוכות עניינים ממצות הקהל.

גם בספר עיר הקודש והמקדש להגרי"מ טיקווינסקי ז"ל (פ"ט) כתב ששמע מפי הגאון בעל האדר"ת בבואו לירושלים בשנת תרס"א שהיה רגיל להתאונן על כמה מצוות שאין עושים מהם זכר למקדש, ביחוד מה שאין נוהגים ודוי מעשר בשנות מעשר שני, ומה שאין נוהגים לעשות זכר למצות הקהל במוצאי שביעית. וכתב: 'צדק הגאון כדבר בעתו שאפילו אם אין היום חיוב מצות עשה זו רצוי שנעשה לה זכר כדרך שעושים זכר למקדש בשאר דברים'.

מצות ארבעה מינים

פירות אלו בתורת אתרוג, ולכן המורכב כאחד מהם.

ערבות דומות

וכן כתב הרמב"ם (פ"ו ה"ג) שערבי נחל האמורות בתורה הוא 'מין ידוע הנקרא ערבי נחל', וחז"ל נתנו סימנים לזה שעלה שלו משוך כנחל ופיו חלק וקנה שלו אדום, כלומר שמין הידוע שנקרא ערבה ויש לה סימנים אלו כשר, אבל אם ימצא בעולם מין אחר הדומה בשלש סימנים לערבה הרי זה פסולה כיון שאינו ממין הידוע. וכן הוא לשון השולחן ערוך (סי' תרמז ס"א) שערבה 'הוא מין ידוע הנקרא כן'. והוסיף המשנה ברורה (שם סק"ו) שכמה פעמים מלקטים ערבות נערים קטנים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם וצריך הקונה להשיג על זה.

כמה סוגים במין אחד

אכן לפעמים יש מין אחד שיש בו כמו סוגים שונים וכולם נקראים בשם אחד וכולם כשרים אף שיש שינויים גדולים ביניהם. כאשר אנו רואים בחוש גם כיום כמה סוגי ערבות גדולים ועבים וקטנים ודלים. וכן הוכיח החכם צבי (סי' קסא) ממה שאמרו בגמרא שהיו מיני הדסים שהיו מוציאים שבעה עלים בקנה אחד והיו כשרים אף שאין לך שינוי גדול מזה, והטעם, דכיון שהיה ידוע לחכמי השי"ט ששם העצם שלהם הוא הדסים, ושם הדס הוא הפירוש של עץ עבות שנאמר בתורה הרי זה כשר. והוא הדין לערבות ואתרוגים. ולכן יש ללכת כפי פסק המשנה ברורה (סי' תרנא סק"ה) דלמעשה אין לסמוך כלל על סימנים רק על מסורת.

לולב קנרי

כנדון זה עלה על שולחן מלכים בדור שלפנינו לגבי לולבים מדקל הקנרי אם הם כשרים לברכה או לא; שלא היו בלידינו מסורת רק על לולב מדקל תמר ולא על לולבים מסוגי זנים אחרים, ומתבטו הגדולים אם דקל הקנרי שמו תמר או לא;

ולמעשה כתב בשו"ת אגרות משה (ח"ד סי' קכג) שכיון שמצינו הרבה שינויים בין דקל קנרי לדקל תמר רגיל, שהקנרי יותר נמוך, גזעו יותר רחב, ענפיו נוטים למטה, פירותיו משונים במראה ובטעם מתמרים רגילים, ואין יוצאים חטוטרת מגזעו. לכן יש לנו לחוש שהוא מין אחר ואין זה הלולב שנאמר בתורה. וכתב שאפילו בדיעבד כשאר לולב אחר אין יוצאים בו ידי מצוה, והוא ברכה לבטלה. וכן נקטו רוב האחרונים (וע"כ שכתוב ארבעת המינים עמו ק' ועוד).

להדביק לולב שנפתח התימות

בענין זה יש לדון במי שיש לו לולב שנפתח מעט מהעלה האמצעי שלו למעלה ולא נסדק כהימנך, שפסק הרמ"א (סי' תרמז ס"ג) דלמצוה מן המובחר יותר 'המשך בעמוד ט'

בימים אלו אנו מתחילים במסגרת עמוד היומי 'הלכות ארבעת המינים' הלכות לולב, ובה אנו מקיימים מאמר חז"ל (סנהדרין קא.) 'העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר ודבר בעתו מה טוב'.

מקור המצוה בתורה

מצות ארבעת המינים בחג הסוכות נאמרה בתורה בפרשת אמור (ויקרא כג ז) 'וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדֶּרְ פַּתַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נַחַל. וּתְרִיגֶם אֲנֻקְלוֹס וְתִסְבְּנוּ לָכֵן בַּיּוֹמָא קְדָמָא פִּירֵי אֵילָנָא אֲתָרוּגִין לולבין והדסין וערבין דנחל'. ומצינו בגמרא סוכה (לב: לד: מא:) שחז"ל נתנו כמה רמזים לזה; פרי עץ הדר - שטעם עצו ופריו שוה, והוא דבר שדר באילנו משנה לשנה, ודר על המים. כפות תמרים - כף של תמר שעליו נכפפים ועומדים יחד כשדרה. ענף עץ עבות - שענפיו חופים את עצו. ערבי נחל - מין ערבה שדרכה ליגדל על הנחל.

המינים באו במסורת מפי

השמועה

כתב הרמב"ם (פ"ו ה"י, ובית הרחבה בהקדמה לפיה"מ) שהמקור שממנו אנו יודעים הפירוש בפסוק כי פרי עץ הדר הוא אתרוג וכפות תמרים הוא לולב וענף עץ עבות הוא הדס וערבי נחל הוא ערבה, הם דברים שבאו במסורת מפי השמועה ממש רבינו ונאמרה מסוגי בני ישראל מינים אלו בכל שנה ושנה. אלא שחז"ל נתנו רמזים לכך על דרך העיון ולימוד בלבד.

והרמב"ן (ע"ה"ת שם) כתב ששם 'אתרוג' הוא ממש פירוש המילות של 'הדר'. וזה לשונו: הנכון בעיני כי האילן הנקרא בלשון ארמית 'אתרוג' נקרא שמו בלשון הקודש 'הדר', כי פירוש אתרוג - חמדה, שהתרגום מתרגם על 'נחמד למראה - דמרג למיחזי', ועל 'לא תחמוד - לא תרוג', ולשון חמדה והדר שים. ובין העץ ובין הפרי שניהם נקראים בארמית 'אתרוג' ובלשון הקודש 'הדר'. ע"כ.

מינים הדומים לאתרוג פסול

לכן הדבר פשוט שאם ימצא איזה פרי במשך השנים שהוא מתאים עם כל הרמזים שנתנו חז"ל על אתרוג, והיה טעם עצו ופריו שוה ויגדל על המים, כיון שאין לנו מסות ברורה מדור אחר דור ששמו אתרוג הרי זה פסול, שאין הרמזים קובעים את ההלכה רק המסורת שקיבלנו בפירוש הפסוק. ומטעם זה כתבו הפוסקים שה'אתרוג המורכב' הוא פסול. וכפי שכתב הרמ"א (שו"ת סי' קיז) 'שהמורכב לא נקרא אתרוג ולא נקרא פרי עץ הדר', וכתב ששמע מזקן אחד שאלו מיני פירות הנקראים מאראנצ'ן ולימוני' דרים משנה לשנה על האילן ויש להם כל הסימנים הנאמרים בגמרא, ופשוט שאין להכשיר

וְהָיִיתָ אֶךְ שְׂמַח!

עוד ענין שרבי יודאלע הסתפק, בשעתו, היה: שרוב העולם רגילים לעליות וירידות, אבל אנו רואים רבים שעובדים את הבוי"ש כסדר מיום עמדם על דעתם ברצף אחד ואורך ומתפללים בכל יום באותו זמן, ולא מאחרים אף פעם לכולל ולא נרדמים או מתעצלים בלימודם הרצוף.

וכדי להמחיש עד כמה הדברים מגיעים אספר, שלפני שנים רבות, בבין הזמנים, נקראתי להשמיע דרשה בבית הבראה שע"י ועד הישיבות, שם נתנו ניחא למוחם הרבה ממופלגי ומרביצי התורה, ובשיחתי הזכרתי את המובא בספר המידות (זכיה ס"ב): 'על-ידי דאגה בא שכה', ואמרתני אז שזו הסיבה שרבים מבני דורנו שוכחים את תלמודם, מרוב דאגות.

ישב שם **מלמד ותיק מת"ת עץ חיים**, ונענה שעתה מבין הוא למה היה צריך לחזור על תלמודו בעת שקרה אסון במעונו ובתו המאורסת חלתה סמוך למועד נישואיה ושכבה על ערש דוי, ולאחר שהחלימה ראה שאינו זוכר כדבעי את מה שלמד לאחרונה, וכנראה שאכן היה זאת משום שגברה עליו הדאגה לשלומה והשיכחה ממנו תלמודו.

שאלתי אותו: וחופץ מן הפעם הבודדת הזאת, לא שכחת אף פעם את תלמודך, וכי מעולם לא היית זקוק לחזרה?

והלה השיב בתמימות: אכן כן, מעודי תמיד זכרתי את כל מה שלמדתי ולא שכחתי מעולם מאומה! - - -

וזוכרני גם שהיה יָקָה אחד בשכונת קטמון, ושמו **רבי טוביה גוטמן זצ"ל [גיסו של הרה"ח רבי אברהם יעקב גולדריין זצ"ל]**, שהתקרב לאנ"ש, ותמיד היה מביע פליאה: מה היא ה'ירידה' שמדברים עליה פה? ניסו להסביר לו שיש עתים שלא לומדים כל כך טוב וכו' אך הלה לא הצליח להבין: אם מפסיקים ללמוד כדי לאכול זו לא ירידה... עד שפעם אחת נענה שזה עתה נסע נסיעה ארוכה ובמהלכה התבונן בדבר, ולבסוף התחיל לגלות קצה חוט של הבנה במהותה של הירידה...

על כל פנים, רבי יודאלע, כדרכו, היה מתחבט טובא: האם הירידות שלנו הם מעלה או חסרון?...

כלומר, האם העובדה שהם מחזיקים מעמד מבלי 'ירידות' הינה בזכות שמוחם שליט על הרגשותיהם ואינם נבהלים מכל העובר עליהם [נדבר זה מרומז בכתוב (משלי יז כז) 'יקר רוח איש תבונה', כלומר, החכם משקט את רוחות הסערה שעוברות עליו ומתייחס אליהן בקרירות], או שמא הדבר נובע מסיבה אחרת, שליבם אינו בוער כל כך אל השי"ת ומלכתחילה אינם מנסים להתעלות יותר ויותר, ותמיד נשארים במעמד בינוני וקבוע מראש...

אך לאמיתו של דבר עלינו לדעת שיש שאינם מרגישים את העליות והירידות, לא משום שבאמת אין להם עליות וירידות - אלא שפשוט אינם עושים חשבון נפש, ולכן אינם מודעים שהם עוברים עכשיו 'ירידה'!

וידוע **מר' אברהם ר' נחמנ'ס זי"ע**, שרוב העתים הם ימי ירידה, ואת זה מרגישים רק ערליכע אידן, ודו"ק והבן.

ולפי המובא בספרים אי אפשר לעבור את העולם הזה בלי עליות וירידות, וזוהי כל הנחת רוח של השי"ת מבני האדם שירדים ועולים ושוב מועדים ומתעודדים, ושבע יפול צדיק וקם, ורק מלאכי מרום נקראים 'עומדים' (זכריה ג ז) לפי שאין להם עליות וירידות, אבל בני אנוש הארציים נקראים 'מְהַלְכִים' (שם) לפי שאין עומדים על מעמד אחד ברציפות אלא הולכים ממצב למצב, וכל זמן שאדם חי בהכרח עליו לעבור עליות וירידות, ואם לא כן אינו שייך לעולם הזה.

והגה"ק **רבי צדוק הכהן זי"ע** בספרו 'פרי צדיק' חוזר רבות שזהו הסוד המובא במה שאמר משה רבינו בסוף ימיו: "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא" (דברים לא ב) - כלומר, כבר אין לי עליות וירידות, ואיני יכול לעלות מדרגא לדרגא, וא"כ אין לי כבר מה לעשות בהאי עלמא, כבר סימתי את תפקידי בהאי עלמא, ואני מוכרח כבר לעלות לעלמא דאתי.

היוצא מכל הנ"ל שאין שייך במציאות לחיות בעולם הזה ללא עליות וירידות, וזו אחת מהטעויות הגדולות של בני העולם, שחושבים שאפשר לחיות תמיד במצב של רצוא, כי אדרבה, הירידה הכרחית, וכשמגברים עליה ממליכים את ה' בכל המקומות ובכל המצבים, וזוהי התיקון של העולם הזה.

לאחר שנים שקיבלתי תורה בישיבת סלונים, מפיו של ראש הישיבה **האדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום צדוק'ל**, נכנסתי להסתופף בכולל תרביצ"א, שבו עסקו בשלל מקצועות ההוראה, כשבראשות הכולל עמד אז **הגאון הצדיק מוהר"ר רבי יהודה הורוויץ מדז'קוב צדוק'ל**.

מן הענין לציין את ההבדל הבולט בין הני תרי צנתרי דדהבא בדרך הלימוד. בעוד שבעל ה'נתיבות שלום' היה מכניס חיות ואור בכל רש"י ותוספות, והיה ממש מחיה מתים את הדיבור והראה כמה מתיקות טמונה בו - הרי שמצד שני היתה דרכו בקודש של רבי יודאלע צדוק'ל להקשות ולא להרפות, ולהערים תילי תילים של קושיות בכל סוגיא. ובכל שיעור שהיה מוסר, כמעט תמיד היה משאירנו בקושיא וצריך עיון, כשכל מטרתו היתה לחדד את התלמידים ולשרש מהם את תכונת השטחיות בלימוד, ולא עזבנו עד שידע נאמנה שהסוגיא ברורה לפנינו כשמלה ללא שום רמאות.

סדר הלימוד אצל רבי יודאלע היה, שכל תלמיד היה ממונה ללמוד לפני כל החבורה 'פוסק' אחד על הסוגיא הנלמדת, ואותי מינה רבי יודאלע לקרוא את ה'חזון איש'. רבי יודאלע חיבב מאד את **החזון איש** עצמו ואת ספרו [וידוע שגם החזון איש העריץ ביותר את רבי יודאלע]. ופעם אחת כאשר קראתי חידוש עמוק של החזון איש, ניתר ר' יודאלע ממקומו מרוב התפעלות, והתבטא בהתרגשות: "ער האט גילערנט!" [הוא 'למד!'].

אך היות ורבי יודאלע, תבע תמיד, כאמור, להעמיק ולבקר כל חידוש, ולא לקבל אותו טרם בוחנים אם הוא מכון לאמת, הסתייג גם אז ומיד הבהיר: "צוגעטרופן ווייס איך ניט, אבער ער האט גילערנט!"... [אם קלע אל נכונה אינני יודע, אבל הוא 'למד!']...

יחד עם חברי ורבינו כולל תרביצ"א נוהג הייתי לעלות לביתו של רבי יודאלע מדי יום טוב, לקיים מצות קבלת פני רבו ברגל. הוא היה שמח מאד לקראתנו וכיבדנו במיני תרגימא, כשעל שולחן המלך היו עולים דברי תורה כראוי בין רב לתלמידיו.

זכור לי היטב, שבעודנו מסבים על שולחנו של רבי יודאלע בחול המועד סוכות, שאל אותנו, לפי דרכו, שאלה שהטרידה אותו רבות: היתכן לצוות עלינו לשמוח בחג? הרי אין זו מצוה מעשית שכן אנוש יכול לעשותה בלי רגש, היא הרי מצוה רגשית ולבבית ואיך ניתן א"כ לצוות על כך? הדבר הרי תלוי במצב רוחו של האדם ובדברים הגורמים לשמחה כשבהעדרם לא ניתן כלל לשמוח?

בשעת מעשה ניסינו לענות תירוצים שונים, אך אף אחת מהם לא מצאה חן בעיניו, וכהרגלנו נפרדנו ממנו ז"ל ללא מענה.

כשחזרתי לסוכת-ביתי החילתי לעיין בכך, וקודם כל דבר פתחתי את החומש בסוף פרשת ראה (דברים טז טז-טז) וראיתי שרש"י הק' הרגיש כבר בכך, ובפרשו את הפסוק 'והיית אך שמח' הוא כותב: "אין זה לשון ציווי אלא לשון הבטחה"... דהיינו שהתורה ירדה לסוף דעת האדם שלא ניתן לצוותו על כך, אלא להבטיחו שבאם יעשה פעולות של שמחת יום טוב, השי"ת יתן לו שמחת לבב...

ומילתא אגב אורחא קא משמע לן, לאלו שמרגישים שקשה להם לשמוח בשמחת יו"ט, מובא שיש סגולה להינצל תמיד מעצבות, והיא על ידי 'חסד וטוב עין'.

ולעובדא למעשה - כשמרגיש האדם שהעצבות מתגברת עליו בעבודת ה'; עצבות בתורה, חוסר חיות בתפילה ובשאר העבודות, העצה היא: לעסוק במצוות החסד, להזדרז לעשות טובה עם חבירו, עם יהודי פלוני ואלמוני הזקוק לחסדך, לחזק אחרים בגוף וברוח, ולקבל כל אדם בשמחה ובסבר פנים יפות, ועל ידי זה תזכה גם אתה להמתקה, שהעצבות בעבודתך תסתלק ממך, ותוכל לעבדו ית"ש בחיות ובלב טוב. וזו היא הרי כל מטרתנו בחיינו; לעבדו ית"ש בכל לבנו, היינו בכל שמחת וחיות הלב.

תחת אחד השיחים דיברנו פעם עם רבי יודאלע בענייני השקפה, כשבחריפותו היה חודר בכל ענין עד לשורשו, ומנסה לברר את האמת לאמיתה בכל ענין לגופו.

אחד מהעניינים עליהם התחקה לעקוב אחר האמת, היא הפלא שאנו רואים אצל פרושי ירושלים הליטוויקעס, שיש ביניהם צדיקים כאלו שהתורה והתפילה הולכת להם בשופי, והם מתנגדים לכל עניינה של החסידות. וגם בענין זה נשארו שזה דבר תמוה ושאי אפשר לנו להבין הכל...

מצות ארבעה מינים

טוב לקחת לולב שלא נחלק עלהו העליון כלל, לפי שיש מן הראשונים שחששו שעל ידי הנענועים יתרחב הסדק ויפתח כל העלה. - ויש לזון אם יכול להדביק את קצוות העלים ועל ידי כך יוסר החשש ויהיה כשר גם למצוה מן המוכרח. ואכן כך כתבו הגר"י פישר ז"ל (בהסכמה לספר ארבעת המינים השלם) והגרש"א ז"ל (הלי"ש פ"י ס"ה) שחזר דינו להיות כלולב שלא נחלקה התיממת שלו כלל.

אמנם אמו"ר בספרו **אורה ושמחה** (שם סק"ל) פיקפק על זה דאדרבה תקנתו מקלקלתו, שהרי צורת הלולב הוא דוקא שני עלים כפולים (ע"ל לשון השו"ע ס"ג שם), וכלשון הרמב"ן (ע"ה"ת שם) 'כפות תמרים הוא הראש הקו אמצעי **כפול** וגובהו על כולם', ויתכן שעל ידי שמדבק שני העלים בדבק הרי זה נעשה כעלה אחת ומאבד צורת הלולב ופסול (ע"ע ס"ל לב ס"ק קעב).

ד' מינים הם מצוה אחת

ארבעה מינים אלו נחשבים כמצוה אחת ולא כד' מצוות, כמו ד' פרשיות של תפילין שהם מצוה אחת. ועל כן נפסק **בשולחן ערוך** (סי' תרנא ס"ב) 'ארבעה מינים הללו מעכבין זה את זה', ואם נטל לולב ולא נטל אתרוג הרי זה כאילו לא קיים המצוה בכלל, וצריך לחזור ולטול ארבעתם ביחד. אלא שמעיקר הדין אין צריך לטול את כולם בבת אחת ממש, ואם כולם נמצאים לפניו ונוטלם בזה אחר זה יוצא, ורק אם אין כולם לפניו ונוטל לולב בבית זה ואחר כך הולך בבית אחר ונוטל שם ערבה אינו יוצא (וע"ש במשנ"ב וביב"ה"א הם היו לפניו והפסק בישיבה מה הדין).

כולם נקראים לולב

וכתב הרמב"ם (פ"ז ה"ה) שכל ארבעת המינים נקראים בשם 'לולב'. ולכן אנו מברכים על כולם 'על נטילת לולב'. וכשמנה הרמב"ם מצות ארבעה מינים **בספר המצוות** (עשה קסט) כתב בלשון זה 'ציוונו לטול לולב ולשמוח בו לפני ה' שבעת ימים'. ופירש רש"י (סוכה לו: ד"ה הואיל) הטעם שכולם נקראים בשם לולב, לפי שהלולב הוא יותר חשוב מכולם, שההדסים וערבות מאוגדים ביחד עם הלולב והלולב הוא גבוה יותר מהם על כן נקרא האגד על שמו, ושלשתם הם גבוהים יותר מן האתרוג.

ולכאורה הוא דבר פלא, שכולם נקראים בשם ה'לולב' מחמת האגוד אף שמעיקר הדין אין צריך לאגדם ביחד.

אגודת הלולב

ובאמת שבמקור הדין מובא **בגמרא** (יא:) שיש לעשות אגודה ללולב משום 'זה אלי ואנוהו'. וכן נפסק **בשולחן ערוך** (שם ס"א) מצוה לאגדם בקשר גמור של שני קשרים זה על גבי זה משום

נוי'. ובפשטות משמע שהוא רק תוספת הידור של נוי מצוה. אכן המעיין בגמרא ובפסוקים יראה שהיה מנהג פשוט מדור דור לאגד את ההדסים ואת הערבות עם הלולב, עד שטרחו בגמרא לבאר מאיזה מין מותר לאגד מאיזה אסור. וכן מצינו שדרשו חז"ל (סוכה לד:) מלשון הפסוק 'פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל, שלכן נאמר וי"ו החייבור בהדס וערבה ולא בלולב, לומר שהאתרוג והלולב אינם מחוברים באגודה אחת אבל הלולב הדס וערבה מחוברים באגודה אחת. הרי שיש ענין מיוחד לאגד את המינים ביחד. וגם הרמב"ן בביאורו על התורה (שם) האריך לפרש טעם המצוה על פי סוד, וכתב שם שיש מצוה לאגד לולב הדס וערבה ביחד, ואילו האתרוג צריך להיות חוץ מן האגד.

יותר מזה אנו מוצאים דעת **המגן אברהם** (סי' תרמט סק"ח) שאשה או קטן או גוי לא יאגדו את הלולב כיון שאינם מחוייבים בדבר, וכתב דכיון שהוא נוי למצוה חשוב כמצוה עצמו. וכתב **המשנה ברורה** (שם סק"ד) שטוב להזהר בזה, ואם קטן יאגד את הלולב אם אפשר יתירו ויאגדו שנית (וע"ע סי' תרנא סק"ט שהיה ראוי לברך שהחיינו בשעת האגוד).

ובאמת שגם האתרוג שאינו בתוך האגוד גם כן חשוב כמחובר ביחד. כמו שהביא **הבית יוסף** (סי' תרנא ס"א) בשם **הריקאנטי** (פרשת אמור ד"ה ולקחתם) שצריך לסמוך את האתרוג עם שאר המינים, וכתב שאף שדבר זה אינו מפורש בגמרא ובראשונים יש בזה סוד שנגלה אליו בחלום, שהמרחיק את האתרוג משלש אותיות הראשונות של שם הוי"ה. וכן נפסק **בשולחן ערוך** (שם). וכן כתב הרמב"ן (שם) 'האתרוג הוא נפרד מאגד הלולב אבל אין מצות לולב קיימת אלא בו, הוא אגוד עם הכל, שהוא עם כל אחד ואחד, ועם כולם יחד'.

הרי לפנינו שאגוד הלולב הוא חלק מהמצוה, ואם כן מובן הדבר למה נקראו כולם על שם אגודת לולב.

קוישיק"ל

אמו"ר בספרו **אורה ושמחה** (פ"ז סקע"ד) זייק מלשון הרמב"ם (שם ה"ה) שהיה המנהג בזמנו שלא לעשות אגד אחד לשלש המינים ביחד בלי הפסק כלל, רק היו מבדילים בין כל מין ומין בתוך האגוד. ולפי זה יש מקור למה שאנו נוהגים לעשות קוישיק"ל לאגודת הלולב, שמכניסים ההדסים בפי אחד ואת הערבות בפי אחד והלולב תוחבים באמצע, ועל ידי זה נמצא שכל אחד מונח מובדל לעצמו בתוך האגוד (ע"ל משנ"ב שם סק"ח שהביא מנהג זה). וכן הביא **בספר טעמי המנהגים** (אות תשצב) בשם הרה"ק **מהר"ש מבעלזא** ז"ע שצריכים לעשות כסיים מיוחדים להדסים וערבות כדי שיהא מעט ריח בין המינים ולא יהא דבוקים זה בזה.

ובי"ז השני.. ובי"ז

השלישי...

'בסוכות אנו מקריבין שבועים פרים בשביל שבועים אומות, כי אז יש לנו שלום עמהם, כי כבר הכירו כולם האמת. כי סוכות מרמז על ימות המשיח שאז יתקיים 'עולם חסד יבנה', ואז יכירו כולם האמת שהכל ברצונו יתברך וגודל יקרת קדושת חשיבות ישראל, עד שכולם יתבטלו אלינו ויעשו כל מלאכתנו, בחינת 'ועמדו זרים ורעו צאנכם', כי ידעו שזה עיקר התכלית שלהם. ועל כן אנו מקריבין אז שבועים פרים בשבילם, זה מורה על גודל השלום גם עמהם, מאחר שכבר הכירו האמת' (ליקוטי הלכות, ערב ג, לוז).

הושענא אפן שתיה

הושענא

מוהרנ"ת מספר על יום הסתלקותו של רבינו, יום ח"י תשרי:

'כשהאיר היום התחילו לקום ולקוץ משנתם המשרת וכיוצא שהיו רגילים לעמוד לפניו ועמדו לפניו אז, והלכתי אל המקוה להכין עצמי לתפילה. וזה היה יום שלישי, רביעי דסוכות. ובחזירתי מהמקוה באתי לחדרו ומצאתני יושב על מטתי, יושב ולא שוכב, ומעוטף בטליתו ומתפלל, ואחר כך לקח האתרוג והלולב ומיניו ואחזם בידו מעוטף בטליתו ויושב על מיטתו וסידורו של האריז"ל היה מונח ברכיו הקדושים, וגמר את ההלל עם הארבעה מינים, ואמר הושענא בקול רם קצת, שהיו נשמעים דיבוריו לכל העומדים בבית. אשרי העינים שזכו לראות אותו אז ולשמוע קולו בעת שאחז הארבעה מינים ואמר הלל והושענא ביום האחרון של ימי חייו הקדושים!' (ימי מוהרנ"ת, סב).

והנה, באותו יום בו הסתלק רבינו, אמרו בו את הושענא של 'אבן שתיה'. ויש בזה סוד נשגב ונעלם, ששמעו אז לפני הסתלקותו כיצד הוא אומר הושענא זו של 'אבן שתיה'. וכמו שכתב הרה"ק מטשעהרין בספרו פרפראות לחכמה בביאורו על תורה ס"א, אחר שמאריך בסוד האבן שתיה:

'ידוע כי גם בין הצדיקים יש כמה וכמה בחינות, ועל כן אפשר לומר שמקום גניזתו של הצדיק האמת המופלג במעלה מופלגת מאוד מאוד, הוא בחינת קדושת האבן שתיה ממש. ובזה תבין קצת מה שמספרין אנ"ש מענין הסתלקותו הקדוש של רבינו ז"ל ביום ד' של סוכות שחל אז ביום ג' (כי יום ראשון של סוכות חל אז ביום שבת קודש) ושמעו מרבינו ז"ל איך שישב על מטתו בחלישות גדול מאוד ואחז הלולב עם האתרוג בידו, ואמר בקול נעים קול דממה דקה קדוש ונורא מאוד את תפילת הושענא של 'אבן שתיה'. עמו והתבונן והתפלא עד היכן הדברים מגיעים, ואי אפשר להאריך בעניינים גבוהים ורומים ונשגבים נסתרים כאלו כמובן' (פרפראות לחכמה, סימן סא, אות טו).

גם הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן הזכיר ענין זה בספרו ביאור הליקוטים על תורה ס"א, אך הוסיף לרמז בזה כמה דברים עמוקים כדרכו, וקיים זאת לענין הסמיכה שסמך רבינו ידיו על מוהרנ"ת בענין כתיבת הספרים, ומזכיר שה'הלכה' האחרונה שכתב מוהרנ"ת בימי חייו (הלכות ראש חודש הלכה ז') עוסקת בתורה זו, תורה ס"א, שמדברת מענין האבן שתיה'.

והרי כך מעט מלשונו:

'בהסתלקות משה לתיקון כתב התורה ... וכן אדמו"ר ז"ל, גילה והמשיך תיקון ההשגה הזאת, בראש השנה הראשון כשהגיע עליו המחלה שנסתלק מאתה, והפליא להמשיך בה סמיכה לתלמידו מוהרנ"ת ז"ל [כמובא מזה בספר פרפראות לחכמה], ותיקון הכתיבה וההדפסה לספרו שנדפס בשנה הזאת. וגם אחר כך ביום הסתלקותו, סיבב השם יתברך שנשמע לתלמידו מוהרנ"ת ז"ל ה'נ"ל, בצעקתו ותפילתו 'הושענא אבן שתיה'. וכן אחר כך כשנמלא ימי תלמידו הנ"ל היתה הסתלקותו בהשגת התורה הזאת, והרבה להזהיר אז מאד על מצות ההדפסה והכתיבה, כמאמר הכתוב עשות ספרים הרבה אין קץ" (ביאור הליקוטים, תורה סא, אות מח).

קהילת חסידי ברסלב
ע"ש רבינו מוה"ר מנחם מנדל מברסלב זצ"ל
בשאיפת התורה יעקב מאיר שכטער שליט"א

הופיע! לוח הלימודים לשנת תשפ"ג

הכולל:

- זמני היום
- אלפון אנ"ש
- מפעלות מוסדותינו
- יארציי"ט אנ"ש
- מבחני 'מפעל הלכות בכל יום'
- מנהגי אנ"ש, הגיגים וזמנים ועוד

עייבה מפורטת בפורמט כוס מוגדל ומיוחד
מהדורה מיוחדת לתושבי בי"ש; לוח לפי אופק בי"ש

להשיג בבתי מדרשנו בירושלים ובי"ש אצל:
ר' שמואל הלפרין / ר' יחזקאל פראנק / ר' מרדכי ברני / ר' זאב זילבר
חלוקה מיוחדת לחבורות בחורים: אצל ראשי החבורות

מחיר מסיבסד
\$ 5 לכלב

מעוה יזכור

למען אחי

העבר את המעוה יזכור עבור עניי קהילתנו

ההלכות "יום טוב"

נערך ע"י הרב ג'ר' משה כהנר"ק בראנדסארפער שליט"א

חיוב שתיית יין בשבת ויום טוב

טעם יין ואין היין משמחם רק גורם להם לסבב את הראש אין להם חיוב לשנות לא יין ולא מיץ ענבים, שהיין אינו גורם להם שמחה והם כנשים וקטנים לענין זה. וגם מיץ ענבים אינו משמח, שהיין משמח להאדם על ידי האלכוהול שמרים האדם ומשמחו, וזה לא שייך במיץ ענבים.

אכן מצד מצות עונג שייך גם באנשים שאינו סובלים יין שצריכים לשנות מיץ ענבים, שמצות עונג אינה כדי להרים את מצב רוח לב האדם רק להתענג ולהנות מעצם שתיית היין, שהאדם נהנה לשנות ולהתענג ביין כמו שנהנה לאכול בשר ופת. ואף שאין מיץ ענבים מענג כמו יין, מכל מקום כיון שגם זה מענג נפש האדם והוא בכלל יין ומשקה חשוב הרי זה בכלל מה שציוו חז"ל לקבוע הסעודה על יין. (דממצות עונג אינו נפטר רק באופן שהיין או מיץ ענבים מזיק כמו שכתב המהרש"א בנדרים מט: דאז הוא כחולה או מי שמתענה כל השבוע או מי שמתענה תענית חלום דתענית ידיה נחשב כעונג כמבואר בסיומן רפ"ח, אבל סתם אדם אף אם הוא שבע ואינו נהנה כל כך חיוב לאכול פת גם אם הפת אינו אהב עליו).

אם צריך שיעור רביעית

יש עוד נפקא מינה אם המצוה הוא משום עונג או משום שמחה. דמצד מצות שמחה אין צריך לשנות יין בשיעור רביעית אלא כל שיעור יין שמשפיע על האדם ומשמחו יוצא. וכמו שאין שיעור כמה בגדים וכמה תכשיטים צריכים לקנות לאשה, וכמה קליות ואגוזים צריכים לחלק לילדים, כי כל דבר שגורם לשמחה מקיים בזה המצוה וכל המרבה לשמוח הרי זה משובח. אבל מצד מצות עונג אפשר שצריכים לשנות לפחות רביעית יין כמו שצריכים לאכול פת כביצה.

תבנא לדינא

העולה מזה שיש שתי מצוות לשנות יין ביום טוב מצות עונג ומצות שמחה. - כדי לקיים מצות שמחה אין צריכים לשנות דוקא בשעת הסעודה ואין צריכים לשנות רביעית, וצריכים לשנות יין ממש ולא מיץ ענבים. וכדי לקיים מצות עונג צריכים לשנות כשיעור רביעית בשעת הסעודה דוקא. ואלו שאין יכולים לסבול טעם יין פטורים מלשנות יין מצד מצות שמחה שאין היין משמחם, אבל חייבים לשנות מצד מצות עונג ויכולים לקיים המצוה בשתיית מיץ ענבים.

שמחה של מצוה מהו?

לסיום נביא לשון הסוד בהלכות יום טוב (ס' תקכט) איך צריך להיראות שמחה של מצוה; 'כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל לא ימשוך בבשר ויין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר כל המוסיף בזה מרבה בשמחת מצוה לפי שאין השחוק וקלות ראש הרבה שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר.

מדת החסידים אשר השם נלגדם תמיד ובכל דרכיהם ידעוהו בעת שמחתם אז יותר ויותר מברכים ומשבחים להקב"ה אשר שמחם, ויאמר האדם בלבו בעת שמחתו והנאתו, ואם כך היא שמחת העולם הזה אשר היא הבל כי יש אחריה תוגה וצער אם כן מה תהא שמחת העולם הבא התמידית שאין אחריה תוגה. ויתפלל להקב"ה שיטה לבו לעבדו לעשות רצונו בלב שלם ושישמחנו בשמחת העולם ויזכנו לחיי העולם הבא לאור באור פני מלך חיים. עכ"ל.

ברורה (ס' תקכט ס"א) מפורש שיש חיוב גמור לקבוע הסעודה על היין, ומשמע שהוא חיוב יותר משבת שאינה רק מצוה, והיינו, שבשבת הטעם הוא משום עונג ואפשר לקיים עונג גם בשאר דברים, אבל ביום טוב הטעם הוא משום שמחה וצריך לקיימו ביין דוקא, שאין שמחה אלא ביין (ע"י ביה"ל ס"ב ד"ה כיצד משמחו). ומשמע שהיו נוהגים להחמיר בזה גם בזמניהם, ואף שלא היה קל להשיג יין, מכיון שהוא חיוב גמור ואינו מידי שבוע היה אפשר לעמוד בזה.

שמחה הוא כל היום ועונג בשעת הסעודה

יש חילוק אם המצוה היא מחמת שמחה או מחמת עונג, שאם המצוה היא מחמת עונג צריכים לשנות הרבה יין בשעת הסעודה ולקבוע את הסעודה על היין. אבל אם המצוה היא משום שמחה אין צריך לשנות באמצע הסעודה ויוצאים גם בשתיית יין של קידוש, שהרי יין משמח לבב אנוש בין בסעודה בין שלא בסעודה.

לפי זה נמצא שאין צריכים לשנות יין ביום טוב דוקא בשעת הסעודה, ויוצאים בזה ששותים יין בשעת קידוש.

שני חיובים ביום טוב עונג ושמחה

אכן **בשולחן ערוך** (שם) מפורש שגם ביום טוב צריך לקבוע הסעודה על היין, לפי שבאמת יש ביום טוב שני חיובים בשתיית יין, של עונג ושל שמחה. ו**בשולחן ערוך** הביא דין זה של 'לקבוע הסעודה על היין' על 'עונג ולא על 'שמחה' (בס"א שם עוסק בחיוב עונג ובס"ב בחיוב שמחה). וגם **במשנה ברורה** (שם סק"א) ציין שם שגם ביום טוב יש לקבוע סעודה על היין כמו בשבת בנוסף ליין של קידוש. ור"ל דמלבד החיוב של שמחה יש מצוה לקבוע הסעודה על היין משום עונג שיהא סעודה חשובה יותר.

עונג הוא מצוה ושמחה הוא חיוב

לפי זה יוצא שהענין לקבוע הסעודה על היין אינו חיוב גמור רק מצוה כמו בשבת. אבל עצם חובת השתייה במשך היום הוא חיוב גמור מדין שמחה. והמחבר בשולחן ערוך שכתב 'חייב לקבוע הסעודה על היין' אינו ר"ל שמחוייב לקבוע הסעודה על היין, שזהו רק בגדר מצוה, אלא ר"ל שיש חיוב לשנות יין במשך היום, ומי ששומע קידוש מאחר צריך לשנות כוס יין נוסף, ואם כן עדיף שישתה בתוך הסעודה כדי לקיים גם מצות עונג (וע"ע בביה"ל שם שהעיר בזה).

אם מי שאינו סובל יין מקיים המצוה במיץ ענבים

ויש עוד נפקא מינה אם החיוב הוא משום עונג או משום שמחה. למי שקשה לו לסבול שתיית יין;

כי מצד החיוב של 'שמחה' מי שקשה לו לסבול טעם יין אינו צריך לשנות יין. דחובת שמחה אינו על הפעולה של השתייה רק על התוצאה שישמח בלבבו ויקיים מצות 'ושמחת בחגיך'. וכלשון **השולחן ערוך** (שם ס"א) 'חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד', וחז"ל נתנו עצה טובה כיצד לגרום השמחה, אנשים ביין, נשים בבגדים ותכשיטים, והראשונים הוסיפו שיש לתת גם לקטנים קליות ואגוזים, ובזמן הזה דקטנים אינם רגילים בקליות ואגוזים יש ליתן להם ממתקים לשמחם. ואם כן אנשים שקשה להם לסבול

להרבות ביין בסעודות שבת

בשולחן ערוך הלכות שבת (סימן רג ס"ב) נפסק שיש מצוה להרבות לשנות יין בשבת. ומסתימת הדברים היה אפשר לומר שהמצוה הוא לאו דוקא בשעת הסעודה, שהרי הטעם הוא כדי להרבות בעונג היום, ולא משנה אם בשעת הסעודה או לא. אכן לשון **הרמב"ם בהלכות שבת** (פ"ל ה"ט) הוא; 'מצוה לקבוע הסעודה על היין', ומבואר מזה שהשתיה צריך להיות חלק מהסעודה. וכן הביא **במשנה ברורה** לגבי סעודה שלשית (ס' רצא סק"א) שטוב להדר לברך על היין בשעת הסעודה, ובשער הציון שם ציין לדברי הרמב"ם.

שתיית יין משום עונג שבת

ובאמת הוא דבר הלמד מעניינו, שהחיוב לסעודת שבת הוא משום 'קראת לשבת עונג', ואם כן יש להרבות יין המענג בשעת הסעודה. ויש לביא סעד לזה ממה שמובא **בגמרא חולין** (ה:) 'לא אורחיה דמלכא משתיא בלא מיכלא', הרי שדרך שתיית יין של עונג הוא חלק מאכילה.

לא נהגו להרבות ביין בזמניהם

אמנם אם נדייק לא מצינו מפורש בשולחן ערוך בהלכות סעודות שבת חיוב להרבות בשתיית יין בשעת הסעודה. ורק בהלכות הנוגעים בהכנות לשבת כתב **המחבר בשולחן ערוך** (שם) 'רבה בבשר ויין כפי יכלותו', דמשמע מזה שזהו רק ענין של לכתחילה וכפי היכולת.

יותר מזה כתב **המשנה ברורה בהלכות ברכות** (ס' קעד סק"ח) שמפני שאין אנו רגילים לשנות יין בסעודה אפילו בשבת לכן מי שרוצה לשנות יין בשעת הסעודה צריך לכוין בשעת קידוש לפטור את היין שבסעודה. ולכאורה היא דבר תמוה למה לא פירשו שיש מצוה לשנות בשעת הסעודה, ולמה לא קיימו את המצוה כדבעי. וכן יש לדייק על מה שכתב המשנה ברורה (הג"ל) שיש 'להדר לברך על היין בשעת הסעודה' ומשמע דבשתייה מועטת די, ואילו לשון השולחן ערוך הוא 'רבה ביין'. וכן משמע מלשון הרמב"ם שלא די בשתייה מועטת אלא צריך ממש לקבוע את הסעודה על היין.

לא היה מצוי יין בדורות שעברו

נראה שההסבר לזה הוא שפשוט בזמניהם לא היה מצוי יין, ולא היו יכולים במציאות לקיים את המצוה מן המובחר לקבוע הסעודה על היין. וכן מבואר **בביאור הלכה בסימן ער"ב** (ס"ו ד"ה מקדשיו) שבקושי היה להם רק יין מצימוקים לקידוש.

וכן ראיתי בספר **חפץ חיים ופעוליו** (ה"א עמ' רז) שהחפץ חיים נסע אצל הגאון רבי חיים לייב מסטוויסק ז"ל שערך תשובה **בספרו פני האריה החי** (ס' לח) כנגד הפסק שלו במשנה ברורה שמותר לקדש על יין צימוקים המהול בהרבה מים, ואמר לו: 'הן לא כל יהודי הוא רבה של סטוויסק שמשתכר רובל לשבוע ויכול להרשות לעצמו לקנות יין מהודר לקידוש, ומה יעשה יהודי עני ברצונו שגם הוא רוצה לקדש על יין כדי לקיים זכרהו על היין?'

ביום טוב יש חיוב לשנות משום שמחה

אמנם בהלכות יום טוב כן כתבו **השולחן ערוך והמשנה**

תקות 'זמן שמחתנו'

להתעלות עוד ועוד. מוהרנ"ת (בליקוטי הלכות, הודאה ו, מו) מבאר ש'שמחה' מהותה התלהבות הלב, הניצת מכוחו של יוסף הצדיק, עליו נאמר "ובית יוסף להבה", ומוסיף (שם, נט) שעיקר השמחה היא התנוצצות אלקותו יתברך, שזה בחינת לבת אש, בחינת 'רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה'. השמחה היא הפכו של היצר שכל כולו עצבות ועצלות (ראה לקוטי מוהר"ן קפט). **השמחה היא ידיעת הקשר הנצחי שלנו עם השם יתברך ורצונו הנפלא להיטיב לנו בכל מצב ובכל מדרגה, והיא המבטלת את הייאוש ומבעירה רצונות חדשים וגורמת להתלהבות בתפילה, היפך מה'אשר קרך'.**

'זמן שמחתנו' מהווה אם כן את השלמת המלחמה בעמלק ובייאוש הבא הימנו; זהו זמן של ביטול כל הצמצומים והדעות הקדומות שיש לנו על עצמנו, למה ועד כמה אנו מסוגלים להגיע. בזמן שמחתנו אנו מכניעים את הייאוש ומחדשים בלבנו רצונות חדשים מופלאים למעלה מדעתנו והשגתנו; לרצות את הכל, ולהבין שהסוכה שמרמזת על כך שהאמא כביכול מסוככת על בניה באהבה ללא גבול, קוראת לנו לחסות בצל כנפי רחמינו יתברך ולהתחיל התחלות חדשות ולהבעיר רצונות חדשים לגמרי, מתוך אמונה אמיתית שאין שום ייאוש בעולם כלל. כמו גם הלולב וארבעת המינים, שרומזים וקוראים ומאירים לנו את הידיעה האלוקית שאין שום מיצר למעלה ולמטה ובארבע רוחות העולם בו לא נוכל לקבל את הארת השגחתו, לעלות ולהתעלות ולהזדכך עוד ועוד בלי גבול.

בכל ריקוד והתעוררות השמחה בימי החג הללו, נעורר בלבנו את הידיעה העצומה הזאת, ונקבל עוז וכח לבער מקרבנו את היובש והקריירות ומנוחת העצלה במקום שנעצרנו שם, ונתחיל לחיות חיים חדשים מלאי תקוה ותבערת קודש.

"ועתה תזכרו היטב היטב חסדי ה' ונפלאותיו אשר עשה עמנו, כי עדיין אינכם יודעים עד היכן צריכין להתחזק, וכמו שצעק אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה בקול עמוק וחזק ג'יוואלד זייט אייך ניט מייאש, קיין יאוש איז גאר ניט פאר האנדין'. והעיקר להתחזק בשמחה על פי כל הדרכים ששמעתם, וה' יהיה בעזרכם, נגילה ונשמחה בישותנו" (עלים לתרופה, מכתב רפ).

עבודת חג הסוכות היא גם המשך לפעולת הצדיק, אליו נסענו לראש השנה כדי לקבל הימנו את החיזוק והדעת הנפלא הזו כנגד הייאוש. "כי בראש השנה היה כל עסקנו גלות אלקותו ומלכותו בעולם, ואי אפשר לעסוק בתיקון זה כי אם על ידי גדולי הצדיקים ראשי בני ישראל האמתיים, ועל כן צריכים **נסוע לצדיקים על ראש השנה, כי הם מודיעים לנו גודל רחמנותו יתברך בלי שיעור, ושהוא יתברך הפץ בצעקתנו ובקשתנו תמיד, ומחזקים אותנו לצעוק תמיד לה' יתברך ולא יתייאשו עצמם מן הצעקה לעולם, שעל ידי זה יזכו בודאי להתקרב לה' יתברך מכל מקומות שהם. ואחר כך בסוכות זוכים לנצח המלחמה בשלימות, עד שכל אחד מישראל נוטל בידיו הארבעה מינים ומראה באצבעו לכל באי עולם להאמין בה' יתברך כי הוא יתברך מושל למעלה ולמטה ובארבע רוחות" (ליקוטי הלכות, נדרים ג, כט).**

זהו פנימיות מהות "זמן שמחתנו" - הזמן בו אנו ממשיכים את הדעת הברור שה' אתנו עמנו ואצלנו, גם אם התרחקנו לארבע רוחות השמים. כי אין מקום בו לא נוכל למצוא את השם יתברך, ואין מציאות שתיאש את האדם מיכולתו לשוב אל ה'. זוהי שמחה המקיפה את כל אחד ואחד בכל מדרגה שהיא, שגם לו יש תקוות נצח לשוב אל ה' באמת, ולתקן את הכל בתכלית השלימות.

זהו גם סוד "שמחת בית השואבה", אשר עליה נאמר "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", וכפי שפירש התרגום יונתן "ותקבלון אולפן חדת בחדווא מבחירי צדיקיא"; **בחג הסוכות שואבים בשמחה רוח הקודש חדש, ולימודים חדשים מגדולי הצדיקים, שמלמדים אותנו ומאירים בנו איך בכל מצב נקרב את עצמנו ואת כל באי עולם אליו יתברך, ולא ניפול לעצבות ולייאוש מכל הריחוקים והנפילות.**

אולם עלינו להרחיב את תפיסת שכלנו במהות אותה צעקה עמוקה ועצומה של רבינו הקדוש לכל אחד מאתנו "אין יאוש בעולם כלל" אשר עיקר קביעותה בלבנו נמשכת בחג הסוכות:

כאשר אנו אומרים שפלוני 'התייאש', מצטייר בעיני רוחנו אדם מדוכא וחסר רוח חיים, המהלך בעיניים כבויות ובחוסר מעש. אבל לאמתו של דבר, יש לכל אחד מאתנו את נסיון הייאוש לפי מדרגתו; מי שאינו מחדש בלבו בכל פעם רצונות חדשים ושאירות חדשות, או מי שאינו מתחיל בכל פעם מחדש את המלחמה דווקא באותם מקומות בהם נחל תבוסה ומפלה קשה, מי שמתפלל בקריירות ובחוסר מלחמה ורוח קרב לרצות לכבוש ולנצח מחוזות חדשים ולהתעלות במדרגות חדשות - הרי שניתז בלבו מאותו רעל עמלקי של 'אוש'.

ולעומת זאת **'זמן שמחתנו' נלחם בקריירות ויבשות זו, בה משלים האדם עם מקומו ומדרגתו מבלי לנסות**

זוהי כמובן גם מלחמתו של עמלק, ראש צוררי ישראל, נגד כל אחד מאתנו; הוא מרפה את ידינו מלהתפלל ולקוות לישועת ה', ומכניס אותנו לקביעות של טבע שמקררת את הרצונות ואת השאיפות החדשים, ונוטע זקנה בלב כאילו מה שהיה עד עתה הוא מה שימשיך ויהיה חלילה. "זוהי עיקר מלחמת עמלק בשון דור ודור" - זוהי עיקר מלחמת עמלק לשון קריירות, שהוא מקרר לב האדם מלהתחזק בתפילה שצריכה להיות בחמימות דקדושה. כי הוא המסית למה שמסית, והוא המחליש הדעת מלהתחזק בתפילה על זה, מאחר שרואים שזה כמה שצועקים ואינם נושעים ח"ו. ומתגבר על החלושי כח שבישראל, 'אתה עייף ויגע' ואינך מתחזק בתפילה, וזה בא ממנו בעצמו שהוא מחליש דעתך. והזהירה התורה לזכור זאת היטב, כי **התגברותו בחלישות הדעת הזאת הוא בלי שיעור, וצריכים לזכור את עצמו בכל פעם בגודל האזהרות של הצדיקים אמתיים שהזהירונו בכמה לשונות לבלי לייאש עצמנו מן הרחמים בשום אופן" (שם, נחלות ד, אי).**

מלחמה זו עם עמלק, מתנהלת בעיקר בחודש תשרי (עיין ליקוטי הלכות, שבת ז, א), וכפי שהזוהר הקדוש (ח"ג ק). מאריך לתאר את רדיפת עשיו וארבע מאות איש אשר עמו נגד יעקב בראש השנה ויום הכיפורים, ואיך יעקב בורח לתוך הסוכה כדי להינצל הימנו. הסוכה היא כח ענני הכבוד שמגינים מפני טומאת עמלק, שבא להחליש דעתו של אדם מלהתעצם בתפילה גם בעת העלמה והסתרה, ומביא את האדם לייאוש במלחמה הארוכה מאד.

כך גם ארבעת המינים, נועדו להאיר את הנצחון האמיתי של האדם במלחמה זו, התלויה אך ורק בהתחזקות וסתירת הייאוש, וכדבריו הנפלאים של מוהרנ"ת (שם): **"כי כל זמן שהאדם אינו מייאש את עצמו ומחזק את עצמו להתחיל בכל פעם מחדש ועוסק עדיין במלחמה זאת, שעיקר הכלי זיין הוא תפילה - הוא נקרא נוצח את המלחמה! כי באמת לה' המלחמה, כי אי אפשר להאדם בעצמו לנצח, רק שהאדם חייב לחזק את עצמו ולעורר את עצמו בכל פעם מחדש לבלי להיות נסוג אחור ממלחמה הזאת, ולבלי לייאש את עצמו בשום אופן. ובכלל ישראל בודאי כבר ניצחו המלחמה, מאחר שאוחזין המאני קרבא בידוהי [= שאוחזים את כלי המלחמה בידיהם], שהם הולב ומיניו. כי מאחר שישראל עוסקין עדיין במלחמה הזאת ואוחזים מאנא קרבא בידיהו, שהם הד' מינים, שמתפללין בהם וגומריין עליהם את ההלל - בוודאי כבר ניצחו המלחמה! כי במלחמה זאת, זה עיקר נצחון המלחמה; כשאוחזין את עצמו, ואוחזים מאנא קרבא בידוהי. וכל זמן שהאדם מחזק את עצמו בתפילה וצעקה לה' יתברך, הוא בכלל נוצח את המלחמה, שזה מרמז הארבע מינים שאוחזים בידים בסוכות" (שם).**

פניני אור
אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

פעם הביא מוהרנ"ת אֶתְרוֹג לְרַבְּנוּ בְּכַדֵּי שְׂאִימֵר דַּעְתּוֹ עַלְיוֹ וַיֵּדַע אִם לְקַנּוֹתוֹ, וְלֹא הִרְאָה לוֹ רַבְּנוּ עַל הָאֶתְרוֹג פְּנִים מְפִלְאוֹת כִּלְל רַק אָמַר "נִי" בְּגִיחוּתָא, וְאָף עַל פִּי כּוֹ הִלֵּךְ מוֹהֲרַנ"ת וְקָנְהוּ. אַחֲר-כֵּן הִרְאָהוּ שׁוֹב מוֹהֲרַנ"ת לְרַבְּנוּ וְאָז הִלֵּל וְשָׁבַח אֶת הָאֶתְרוֹג מֵאֵד. וְשָׁאַל מוֹהֲרַנ"ת אֶת רַבְּנוּ מִדּוּעַ בְּתַחֲלָה לֹא שָׁבַחוּ וְעָכְשָׁיו כּוֹ, עֲנָה לוֹ רַבְּנוּ: "אֵלּוּ הֵייתִי מְשַׁבַּח אוֹתוֹ, הֵייתִי כֹּא לְקַנּוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה, וְהִמּוֹכֵר כְּשֶׁהִיָּה רֹאֵה אֶת פְּנִיךָ הַצּוֹהֵלוֹת מִשִּׂמְחָה הִיָּה דוֹרֵשׁ עִבּוֹר הָאֶתְרוֹג סְכוּם הַגּוֹן, וְהִיָּה מִפְּקִיעַ אֶת הַשַּׁעַר מֵאֵד, וְעַל כֵּן לֹא שָׁבַחְתִּי אוֹתוֹ. אוֹלַם אֵלִיבָא דְאִמַּתְּ אֶתְרוֹג מְהֻדָּר הוּא".

(שיח שרפי קודש')

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' ישראל יעקב פשקו שליט"א</p> <p>להלל היכנס בנו לוי יצחק נ"ו</p> <p>לעול תורה וטובות</p> <p>יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה</p> <p>ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר שלמה פריקל הי"ו</p> <p>והחונן</p> <p>הרה"ח ר' ששון אשין שליט"א</p> <p>להלל חולדות המן והגבר</p> <p>יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה</p> <p>ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' מאיר שטאה ז"ל סטארי שליט"א</p> <p>להלל תולדות המן</p> <p>יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה</p> <p>ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר משה לייפשי הי"ו</p> <p>להלל תולדות הבת</p> <p>יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה</p> <p>ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' אברהם שטאל קובלש שליט"א</p> <p>להלל אויביו בת</p> <p>עב"ג בשעט"ט</p> <p>יה"ר שיובה לבנות בת נאמן בישראל</p> <p>ברוך רביה"ק וע"א</p>
<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' ישראל יעקב פשקו שליט"א</p> <p>ולאבו הרה"ח ר' טרמן חיים שליט"א</p> <p>להלל תולדות הבת והגבר</p> <p>יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה</p> <p>ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' יעקב זאב וייזנבל הי"ו</p> <p>ולאבו</p> <p>הרה"ח ר' שלמה זינדל וייזנבל שליט"א</p> <p>להלל תולדות המן והגבר</p> <p>יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה</p> <p>ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' יעקב כהנא שליט"א</p> <p>להלל אויביו בת</p> <p>עב"ג בשעט"ט</p> <p>יה"ר שיובה לבנות בת נאמן בישראל</p> <p>ברוך רביה"ק וע"א</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר יהודה ברוקמן הי"ו</p> <p>להלל תולדות הבת</p> <p>יה"ר שיובה לגדלו לתורה לחופה</p> <p>ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' שמעון וייזנבל שליט"א</p> <p>להלל אויביו בנו הרה"ח נחמן ויהודה נ"ו</p> <p>עב"ג בת</p> <p>הרה"ח ר' שטאל מאיר אשין שליט"א</p> <p>יה"ר שיובה לבנות בת נאמן בישראל</p> <p>ברוך רביה"ק וע"א</p>

רבי שמואל מטעפליק ז"ל (ג)

מסע הקודש

כפי שסיפרנו בפעם הקודמת, זכה רבי שמואל לנסוע בשנת תקס"ז עם רבינו את הנסיעה הקדושה והגוראה לק"ק נאווריתש, זאסלאב, דובנא, ולבראד, כמסופר בחיי מוהר"ן (פי קנ"א), וזכה אז לשמש את רבינו ז"ל ולהיות סמוך ונראה אתו עמו ז"ל ולהנות ממנו בהתקשרות עמו ז"ל. ואירעו עמהם הרבה מעשיות מאורעות במשך מסע קודש זה, וסיפרם אח"כ רבי שמואל למוהר"ג ולשאר תלמידי רבינו ז"ל, ופעם אחת אמר למוהר"ג ולעוד מאנ"ש שידוע עניינים ושיחות ממה שעבר באותו הנסיעה על רבינו ז"ל מה שאפילו הם אינם יודעים (עיין שיש"ק ח"ב אות קמ"ט).

וכבר סיפרנו כמה סיפורים שאירעו בנסיעה זו, ועתה נמשיך ונספר עוד בס"ד:

ניק וחכים

מעשה שהיה בעת הנסיעה: "שמעמדו פעם אחת עם העגלה אצל אכסניא, ורבינו ז"ל ור' שמואל נכנסו להאכסניא, ומצאו שם את בעל הבית שנשא בחיקו תינוק בערך שתי שנים, ומיד בכניסת רבינו ז"ל ראה ר' שמואל שזה התינוק מראה לאביו על רבינו ז"ל, ואומר לו בזה"ל: **האט איז א גוטער יוד**, ואביו הבעל הבית הנ"ל ברוב טרדתו במכירת הי"ש להערלים שנמצאים שם, לא הביט ולא הטו כלל את אזנו לדברי התינוק, ור' שמואל נבהל מאד בשמעו זאת מפי התינוק, כי בכל האלפים אשר נאמרו שדועו עמהם בדרכם הרחוק לא נמצא שום איש שידע ויכיר בפני רבינו ז"ל, כי רב וגדול הוא בישראל (שנקרא בלשוניו "גוטער יוד"), מרוב התדמותו כאיש סוחר כנ"ל.

ואולם מחמת שגם ר' שמואל עמד בסמוך לרבינו ז"ל, חשש ר' שמואל פן עליו בעצמו הראה התינוק בידו לאביו (כי היה בעל צורה כמו אדמו"ר גדול), והוציא ר' שמואל מטבע מכיסו והלך להתינוק ונתן לו, ואמר לו: **אי איך בין א גוטער יוד?** והשיב התינוק: לא. והראה לו עוד הפעם בידו על רבינו ז"ל בעצמו, ואמר לו: זה הוא גוטער יוד! ורבינו ז"ל יצא מיד אל החוץ וישב על העגלה, ובנסיעתם התחיל ר' שמואל לתמוה על דברי התינוק, וענה רבינו ז"ל ואמר: **ווער דען זאל זיין באלה**

הימים א מבינ? [= אלא מי הוא זה שיוכל להבין 'מבין' באלה הימים, אם לא ליד].

הילד איננו

והנה בנסיעתם אשר בכל פרשת דרכים, הראה להם רבינו ז"ל להיכן לנסוע כנ"ל, נזדמן קצת פעמים שהיו נוסעים על הדרך שכבר נסעו בו פעם אחת. וכמה ימים אחר מעשה התינוק הנ"ל נזדמן גם כן שנסעו עוד הפעם בדרך האכסניא הנ"ל, שהיה שם זה התינוק, וכאשר ראה ר' שמואל שזאת היא האכסניא, ביקש מהמוליך את העגלה שיעמוד שם ונכנס להאכסניא כדי לראות עוד הפעם את התינוק הנ"ל, ומצא להבעה"ב יושב על הארץ באבילות אחר התינוק הנ"ל (כוכבי אור, שיחות וסיפורים, אות ה').

מעשה מהינוקא

וכן מסופר בקיצור בספר כוכבי אור ז"ל: "המעשה מהינוקא בעת נסיעתו לנאווריתש, שמעתי מפי כמה אנשי שמעו זאת מפי ר' שמואל בעצמו (ועיין שיחות וסיפורים כרך ד באריכות)" (כוכבי אור אנשי מוהר"ן סיפור נפלאות מרבינו אות י"ג).

וכתב באבני"ה ברז"ל ז"ל: "המעשה מהינוקא בעת שנסע רבינו זצוק"ל עם ר' שמואל יצחק, סיפר הר' אברהם זצוק"ל ואמר כי אלו התינוקות קשה שיחיו, וזה היה חידוש של רבינו זצוק"ל שהיה ל"ח שנים וחצי, שגם כן הינוקא הר' נתמן חטופא שהתנבא על משיח" (אבני"ה ברזל שיחות מרבינו ז"ל אות ג', ומה שנקרא כאן ר' שמואל יצחק, הכוונה לר' שמואל מטעפליק). ואמר רבינו ז"ל אחר כך: **ילד זה היה נשמתו מנשמות הינוקות, והינוקא כשנגלה הסודות בהכרח יסתלק מהעולם**" (שיש"ק ח"א אות ל"ז).

שיחת חולין של תלמידי חכמים

"עוד סיפר רבי שמואל מטעפליק ז"ל ממה שעבר אז אצל רבינו ז"ל על הדרך, שפעם אחת לנו בבית מלון שנמצאו שם הרבה אורחים מהעיריות הסמוכות אשר הכירו זה את זה, וכל נסיעתם היתה במדינת פולין, אשר עיקר המסחרים הוא בכל היוצא מהעירות והחורשים הגדולים הנמצאים שם עצים, קרשים, גלגלים, זפת וכדומה. ובזמן החורף הנ"ל שהלילות ארוכות ישובו סוחרים רבים סביב

השולחן הגדול שעמד שם באמצע הבית, ודברו זה עם זה במסחריהם כדרך הסוחרים, ורבינו ז"ל ישב ביניהם והרכיב את דבריו ג"כ באמצעות דבריהם, ובפרטי מספרי הסכומים שבקנייניהם, ושמות האדונים ששחרו עמהם, כמי שכבר נמצא ביניהם מזמן רב.

יחכם מכל אדם

ור' שמואל הנ"ל עמד מאחוריו ומשתומם ונתפלא מאד, בשמעו ובהביטו על כל זה, וגם הרבה להתפלא על אשר לא שאלו ודרשו מאתו הסוחרים, מי הוא ומאיזה מקום הוא, הבקי כל כך בפרטי מסחריהם כנ"ל. ואחר כך בערך שעה או שתיים נתפרדו הסוחרים כל אחד למקומו שרצה לישון שם, ולא נשאר אצל השולחן רק רבינו ז"ל, ועוד איש אחד מהסוחרים שעדיין נתעכב בישיבתו אצל השולחן.

וזה הסוחר התחיל להביט בפני רבינו ז"ל, ואמר לרבינו ז"ל: אתם נודעים לי מאד (איר זענט מיר זייער קענטליך). והשיב לו רבינו ז"ל: אתם סוברים שאני פלוני זה, והזכיר לו שם הפלוני, וכיוון לדעת הסוחר שבאמת היתה עליו כוונתו, וכאשר ראה הסוחר שעדיין לא נודע לו, ענה ואמר שנית לרבינו ז"ל: אני יודע כבר (איך ווייס שוין). והשיב לו רבינו ז"ל עוד הפעם: אתם סוברים שאני פלוני, והזכיר אותו עוד הפעם בשמו, וכיוון ג"כ עוד הפעם לשם זה האיש אשר עליו נדמה להסוחר על רבינו ז"ל שזה הוא. ובתוך כך פנה זה הסוחר ג"כ למקומו, ובהשגחה נפלאה, לא עלה כלל על דעתו של הסוחר לתמוה ולהתפלא עד שיעמוד על זה וירצה דווקא לחקור ולידע מי הוא זה האיש המכוון כ"כ לדעתו, הבקי כ"כ במסחרי שאר הסוחרים כנ"ל, וקודם אור היום השכים רבינו ז"ל ונסע לדרכו כנ"ל" (כוכבי אור שיחות וסיפורים אות ה').

ומעשה הזה מוזכר בקיצור בכוכבי אור אנשי מוהר"ן (נפלאות מרבינו אור לו"ו ז"ל): "המעשה מהסוחרים שנתוודעו עמו סמוך לנאווריתש, ומה שהפליא לדבר עמהם כאילו הוא אחד מחבורתם, ומה שכיון לאחד מהם את מחשבתו שני פעמים, ובחכמה נפלאה להתעלם ולהתכסות גם מאתו, עיין בספר שיחות וסיפורים כרך ו' באריכות, שמעתי כל זאת באריכות מפי אבי הכל"מ ששמע מרבי שמואל מטעפליק שנסע אתו כמובא בחיי"מ".

קהילת חסידי ברסלב
י"ש רביה"ק מוהר"ן מברסלב זצ"ל

בנישאת הגה"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

זמן שטחיתו השפ"ג

הקפות שניות

כלל אנ"ש היקרים וקנים עם נעדים הע"י
מוזמנים לחוג ולשוש הקפות שניות ברוב עם

במוצאי שמתח תורה
בראשות מוהר"ג

הגה"צ רבי **יעקב מאיר שכטער** שליט"א
ובחשתתפתת וקני וחשובי אנ"ש שליט"א

ובאשר זכינו לקיים את הימים הקדושים האלו בשמחה ובצלה כן נוכח להמשיך נועם קיום התורה כל הימים, אב"ר.

בכבוד רב
התנועה

עגיל וגשיש בואת התורה מי היא לנו עני ואודה"

על מקום זמן והקפאת תבוא הודיע נפרדת בקול אנ"ש 0722.3323.796

קהילת חסידי ברסלב
י"ש רביה"ק מוהר"ן מברסלב זצ"ל

בנישאת הגה"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

זמן שטחיתו השפ"ג

הזמנה של מיצהה

הגנו שסחים בזה להזמין את כלל אנ"ש שליט"א וקנים ונעדים לסעודת הלילת רביה"ק זצ"ל שתשרך כמדי שנה בשנה א"ה בירוב פאר הוהר

ביום המישי ח"י תשרי ג' דהוהמ"ס

במעמד וקני אנ"ש שליט"א ובראשות מוהר"ג

הגה"צ רבי **יעקב מאיר שכטער** שליט"א

לאחר הסעודה ותפלת ערבית תתקיים שמתח בית השואבה בתופים ובמחולות

וזמן וכוונת הנדול של רביה"ק יעקב וזן וזשע לבל החוסים בצילו והולכים לאור תורתו, להזשע מאצ"ה השועות בשפע ברבה והגילה עד בלי די, ונכזה להתחדש מליטוד תורתו ונענעם עשוניו עדי קים וסוכת דוד הנפילת מתוך הרומים והסדים, אב"ר.

בכבוד רב
התנועה

עגיל ואתכנשו להלילת רביה"ק זצ"ל

על מקום זמן והקפאת תבוא הודיע נפרדת בקול אנ"ש 0722.3323.796

קהילת חסידי ברסלב
י"ש רביה"ק מוהר"ן מברסלב זצ"ל

בנישאת הגה"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א

זמן שטחיתו השפ"ג

ישמחת בהג"ך

הגנו להודיע שבעז"ה יתקיים שמתח בית השואבה בתופים ובמחולות לכלל בני קהילתנו לשטוח בשמתח יהודיתנו בזמן שמתחיתו בירושלים

בהיכל הגדול דקהילתנו
ביום שלישי א' דחול המועד
בשעה 7:00

בבית שמש
בבית מודשינו "אהל הדסה"
ביום שלישי א' דחול המועד
בשעה 7:00

וזה בחינת שמתח בית השואבה שזוכים בטבות, בחינת ושאתם מים בששון... שיוצאון עבשיו בשפע גדול על ידי התקון שנגעשה בראש השנה על ידי התפלה... ועל פן אז שואבין המים בשמתח גדולה מאד ומי שלא דאה שמתח בית השואבה לא דאה שמתח ממיטון... (קליטת הלבית משה הל"ה ג' ד')

ושאתם מים בששון ממעיני הדישנה

על מקום זמן והקפאת תבוא הודיע נפרדת בקול אנ"ש 0722.3323.796